

PTUJSKI TEDNIK

Glasilo Socialistične zveze delovnih ljudi
za ptujski okraj

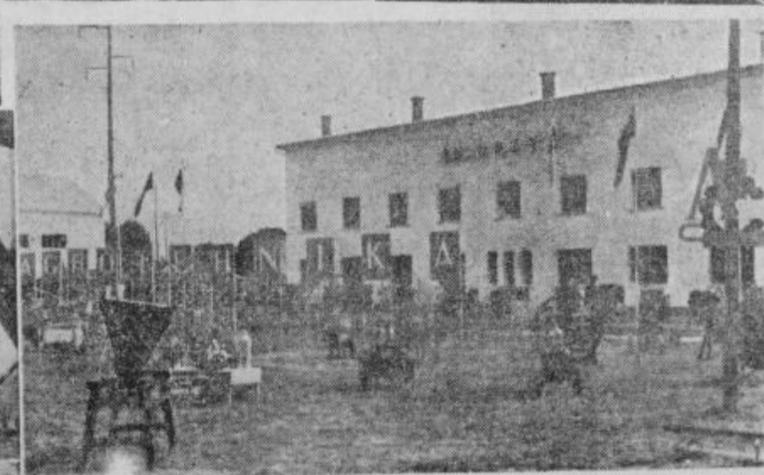
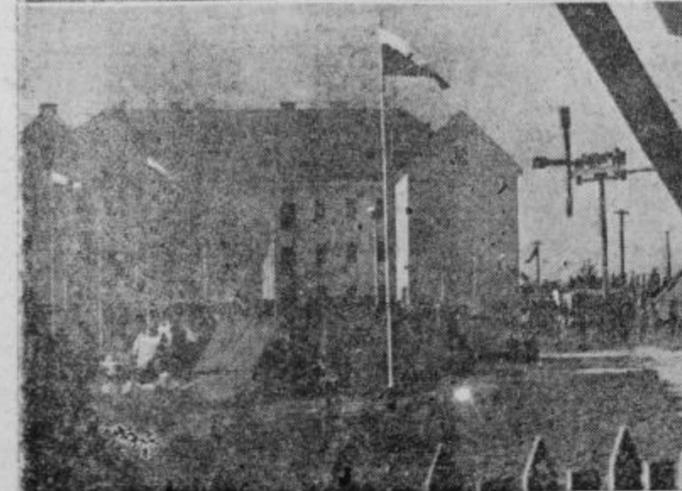
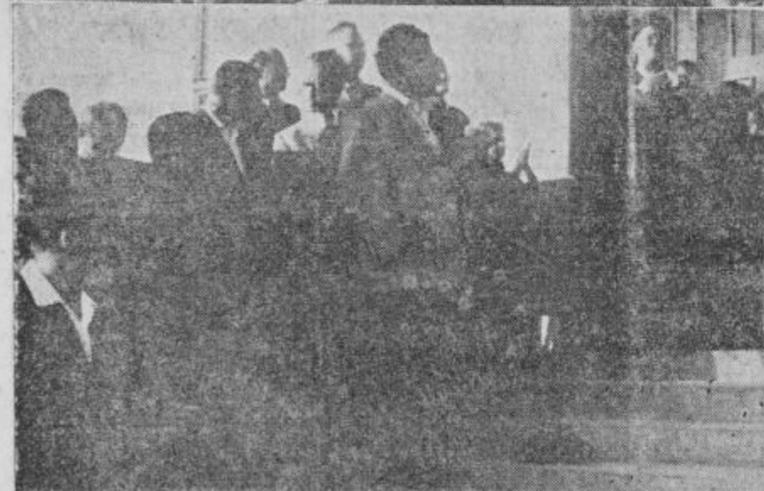
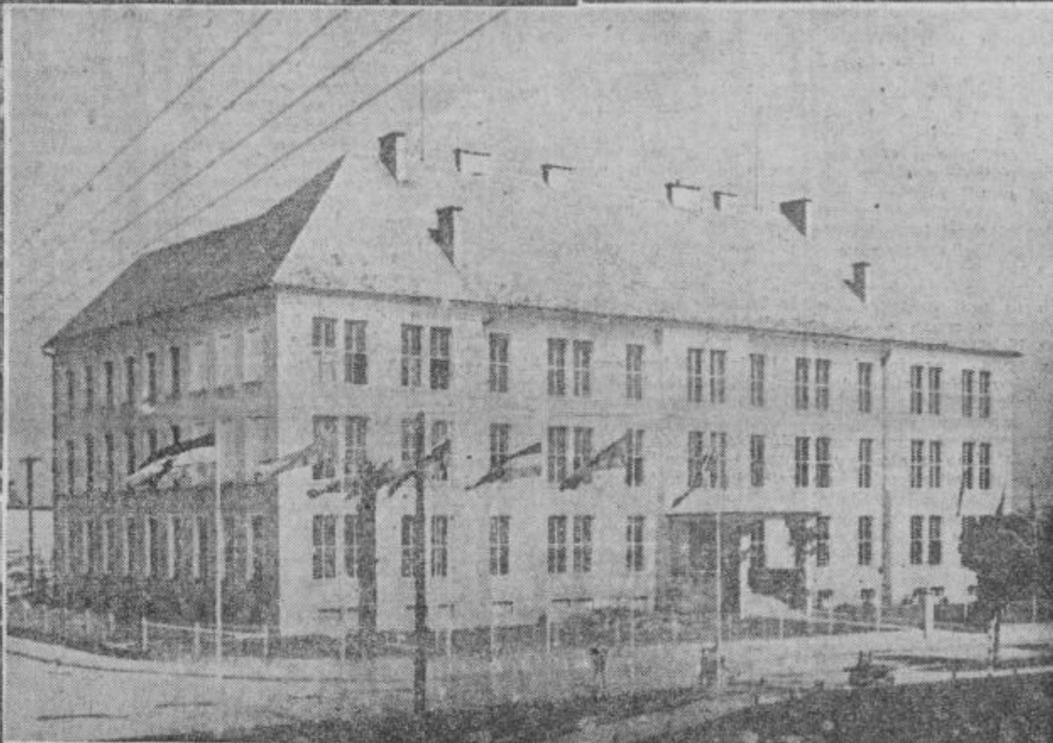
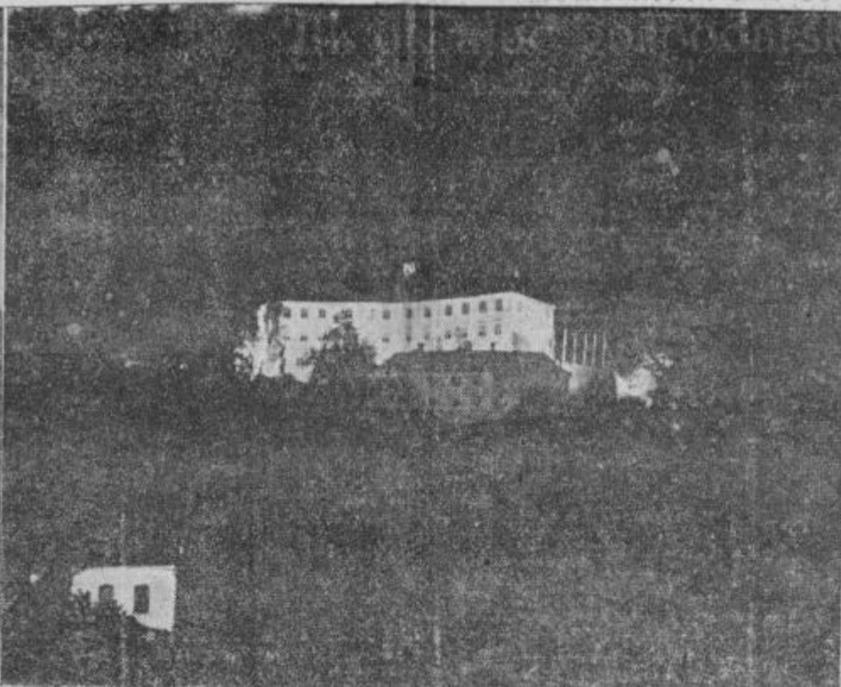
TEDNISTVO IN UPRAVA PTUJ, PRESERNOVA 7 — TELEFON STEV 156
ČERNOVI RAČUN PRI NARODNI BANCI, PODRUŽNICA PTUJ, STEV 543-7-207
UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR — ODGOVORNI UREDNIK VRA BL JOZ
ROKOPISOV NE VRAČAMO — TISKA MARIBORSKA TISKARNA
LETNA NAROČNINA 500 DIN, POLLETNA 250 DIN, ČETRTLETNA 125 DIN

Štev. 36 — Leto VII.

PTUJ, 10. septembra 1954

Poštna plačana v gotovini

Cena din 10.—

V soboto, 4. septembra, je začela v Ptujju III. okrajna gospodarska razstava

Predsednik razstavnega odbora tov. Ogorelec, je 4. t. m. otvoril razstavo. — Pončič razsvetljen ptujski grad — Razstavniki plačati vabijo po vsaj domovini. — Otvoritvi je prisostvovala množica. — Tov. Ogorelec pozdravlja goste iz Ljubljane in Maribora ter ptujske predstavnike oblasti, organizacij in podjetij. — Najboljši živinorejci so prejeli nagrade in pokale. — Srečnobeis Mladika je v središču pozornosti. — Predsednik OLO Ptuj tov. Frančič čestita predsedniku razstave tov. Ogorelcu. — Ogled razstave po otvoritvi. — »Agrotehnik« iz Ljubljane razstavlja veliko zanimivih strojev in naprav za kmeti. — Del zunanjega razstavišča.

Razstava bo trajala do 19. septembra 1954

Ptujsko razstavo je obiskalo doslej nad 35.000 gostov

V sredo, 8. septembra t.l. — 4. dan razstave — do 12. ure je zabeležil razstaveni odbor III. okrajne gospodarske razstave v Ptuj 32.682 obiskovalcev.

Kolona osebnih in tovarnih vozil raznih znamk in velikosti, republik in držav, ki stoji pred snežno belo Mladiko, dolge vrste ljudi ob prihajanju in odhajanju vlakov ter polno razstavišče gostov kaže, da se je Ptuj s svojimi dobro pripravljenimi razstavami med domašim in odšaljenim ljudstvom uveljavil in da tudi sedaj ni bojazen, da bi razstava zaman čakala na množico, ki ji je v celoti posvečena in namenjena.

»Kako vam je všeč naša razstava?« slišimo na razstavišču med Ptujčani in gosti. »Tokratna razstava je res nekaj načrtno pripravljene. Notranji prostori kot tudi razstavno dvorišče z razstavljenimi predmeti, napravami in stroji, kulturni spored in ostalo pomeni celoto in resnično poudarja dobro voljo razstavnega odbora ter razstavljalcev, obiskovalca zaposli z raznimi gospodarskimi, zdravstvenimi in kulturno-prosvetnimi vprašanji, rešitvami in razvojnimi možnostmi, na drugi strani pa ga tudi razvedriti z godbo, petjem, zabavnim sporedom, z gledališkimi igrami in ostalim, zlasti pa še z vsemi priboljški, med katere nedvomno spada kvalitetno vino, ki spravlja tudi najmirnejše in tudi najbolj utrujene v prav židano voljo.

Po obhodu vseh razstavnih soban v pritličju, I. in II. nadstropju ter po ogledu vsega, kar je razvrščeno po velikem razstavnem dvorišču, se je prav prijetno vsteti k mizi razstavnega gostišča, kjer je zlasti zvečer težko priti do praznega mesta. Tok množice zajame prisilece pri vhodnih vratih in jih nese s seboj skozi tesen hodnik z dokaj vabljivim stalnim srečolovom, ki je že spravil več lovec sreče do koles in drugih cenejših in tudi dražjih daril. Po razstavnih sobah je dokaj različno. Nekatere se hitro polnijo in zopet praznijo, druge pa so dolgo polne radovednih ogledovalcev. Saj vsakogar nekaj zanima in na razstavi je priložnost za ogled raznih zanimivosti. Mladino zanima vse, prav tako pa tudi odrasle, zato je prav zanimiv pojav, da si gostje prostore v pritličju, v I. in II. nadstropju počasi in na-

tančno ogledujejo. Vzamejo pa si še dovolj časa za ogled dvorišča. Razstaveni odbor in arhitekta ter razstavljalci so delali načrtno. Poudarili so najglavnejše panoge in stroke našega gospodarstva v nasprotju s prejšnjimi razstavami, ko je veliko število razstavljalcev prikazovalo podobne ali vsaj enake izdelke in je bilo težko izluščiti, kaj je važnejše in kaj manj.

Po ogledu vsega razstavljenega, začeni pri vrodu pa vse do zadnjega kota na dvorišču, je večina ogledovalcev priznala, da so videli kvalitetno delo, kvalitetne izdelke naše industrije, obrti in pridelke kmetijstva in da smo čaleč, daleč od vsega, kar smo pred leti smatrali za dobro, zadovoljivo in potrebno.

Zanimivo je, kake ocene bodo dobili razstavljalci od razstavnega komisije, kdo bo nagrajen in kdo pohvaljen. Da to na razstavah veliko pomeni, se je videlo v nedeljo pri ocenjevanju živine in pri razdeljevanju 340.000 din nagrad, treh pokalov in treh brezplačnih polic za zavarovanje živine. Kolektiv kmetijskega gospodarstva Zavrč, KZ Ormož in zglejni živinorejci Franc Borko iz Središča, Franc Babič iz Loperšice in Alojz Lah iz Podgorca niso ponosni samo na svojo prvovrstno živino, temveč tudi na premije, prehodni pokal Zadruga zveze, zlati pokal OLO Ptuj in srebrni pokal okrajnega živinorejskega odbora, ki so jih odnesli z razstave. Strokovnemu ogledu in ocenjevanju razstavljenih živine je prisostvovalo več tisoč ljudi, ki so se prepričali, da imamo v ptujškem okraju stalež pasemske goveje živine, na katerega smo lahko ponosni in bomo lahko še bolj, ko bo med kmetovalci za rodovniško živino še večje zanimanje.

Po izjavah kmetovalcev, ki si ogledujejo med drugim tudi raznovrstne stroje in naprave, ki jih je razstavila AGROTEHNA, kaže, da AGROTEHNA uspeva v svoji zamisli, prikazati kmetovalcem praktičnost in ekonomičnost raznih kmetijskih strojev in naprav ter jim obenem tolmači sedanje mož-

nosti velike nabave takih strojev in naprav s pomočjo KZ pod sprejemljivimi nabavnimi pogoji (na obroke).

Zanimivo je zadrževanje večine obiskovalcev razstave v pritličju, I. in II. nadstropju, zlasti pa v sobah, kjer razstavlja podjetja in zasebniki (Drago Podgorelec, Ormož, Splošno mizarstvo Ptuj, Franc Ljubec, Ptuj, Franc Sabeder, Nova vas, Mizarstvo avtokaroserije Ptuj, Albert Sirec, Nova vas pri

Ptjuju, in Splošno mizarstvo Lovrenc) sodobno pohištvo, ki se odlikuje po solidni izdelavi, novih oblikah, praktičnosti itd. Lahko je reči, da je za pohištvo vsestransko zanimanje in da se vedno bolj izgublja predsodek, da je tako pohištvo primerno za nameščence in delavce, drugačno pa za kmečke ljudi. V vsaki hiši si danes želi mladi svet lepo urejeno stanovanje. Enako zanimanje so pokazali za večji del pohištva inozemski

obiskovalci razstave. Vsem je ugajalo okusno delo tapetnika Tomažiča iz Ptuja, ki ga je prikazal z opremo za dekliško sobo, enako pa za izdelek Splošnega mizarstva Ptuj, ki je prikladen za dve postelji, obenem pa tudi za kauč. Razumljivo je, da bo razstavljen predmete lahko prodati in da bo potrebno izdelati še več enakih in podobnih.

Na svoj način zanimiv je oddelek »Od stare k novi šoli«, ki ga največ ljudi kar preleti, čeprav bi morala vse naše prosvetne delavce, zlasti pa stare in mladino zanimati perspektiva graditve novih šol, polnih zraka, svetlobe, udobnih klopi in vsega ostalega namesto sedanjih zastarelih, neudobnih, temnih in nehygieničnih zgradb in klopi. Prve take šole se veseli mlado in odraslo v Kidričevem. Nagradjen načrt nove šole v Kidričevem vsebu-

je vse elemente, ki jih zahteva nov tip šole.

Rdeči križ tudi žanje na razstavi svoje priznanje z okusno urejenim prostorom v I. nadstropju. S prepričljivimi slikami je mogoče ljudem z odprtimi očmi dopovedati, kaj vse nam je še potrebno storiti na področju zdravstva in socialne politike, da bo življenje delovnih ljudi lepše in boljše. Mladi ljudje se bolj zanimajo za ta oddelek kot odrasli, kar kaže na vpliv zdravstvene vzgoje mladine, ki se zaveda važnosti in vrednosti zdravja v družini in hygieničnih pogojev življenja.

Ce bi hotel opisati vse razstavne oddelke pritličja, prvega in drugega nadstropja Mladike in razstavljalce dvorišča, ne bi podjetjem in bralcem ugodil. Mnogo bolje je, da pridejo bralci in si vse sami ogledajo, pa bodo videli, kako resno in skrbno je pripravljena ptujška razstava in kako rado se njenim vabilom odziva naše ljudstvo od blizu in daleč, kako je dobre volje in veselo na tem prijetnem srečanju v Ptuj.

Zadnje dni po svetu

Zdi se, da se je težišče svetovnopoličnega dogajanja v zadnjih dneh, posebno po umiritvi presenečenja, ker je francoska skupščina prenehala z raspravo o Evropski obrambni skupnosti ter jo s tem prepustila kot še nerodeno dete grobarju v nadaljnji postopek, na daljnem Vzhodu, kjer stopa v ospredje Kitajska s svojim nerešenim problemom: Formozo in v drugi vrsti prizadevanje Amerikancev, da bi svobodne dežele daljnega Vzhoda povežali v učinkovito obrambno organizacijo. Vprašanje Formoze in ostalega očišča, ki ga drži v oblasti še Čang-Kaj-Sek potem, ko je bil preganjan s kitajske celine, bi sploh ne bilo posebno vprašanje svetovne politike, če bi Čang-Kaj-Sek ne uvažal vse mogoče pomoči ameriške vlade in če bi ga ta ne smatrala za svojega posebnega aduta napram Kitajski, katere vladajočega režima ne priznava. Toda dejstva so takšna, da pomeni bombardiranje in obstreljevanje Čang-Kaj-Sekovega otoka Kve-moj ter mesta na kitajski celine

novi, dokaj nevarno žarišče

za spopad. Če bi k temu pristeli še medsebojno obstreljevanje sovjetskih in ameriških letal v okolici japonskega prostora, vidiki za mir na daljnem Vzhodu nikakor niso rožnati.

Tega se prav dobro zaveda tudi ameriška vlada, ko si pri-

zadeva konsolidirati stanje med državami v južnoazijskem prostoru, kar bi naj bil prvi korak k sklenitvi južnoazijske obrambne zveze.

KONFERENCA V MANILI

bi naj rešila ta vprašanja, ali vsaj pomenila začetek njihovega reševanja.

V Evropi pa je, kot že rečeno, po »namenitem« glasovanju v francoskem parlamentu prišlo — to velja za države, članice Atlantskega pakta — do iskanja nadomestila za pokopano Evropsko obrambno skupnost. V tem trenutku je kakor nalašč prišla britanska pobuda za konferenco držav-pripadnic EOS: Francije, Zah. Nemčije, Belgije, Nizozemske, Luksemburga in Italije in ki bi se naj začela 14. septembra t.l. v Londonu.

Vsekakor je glede organiziranja zahodnoevropske obrambne organizacije v ospredju vprašanje Zahodne Nemčije, ki nikakor ne more, predvsem pa zaradi Francije, doseči statusa suverene države. Tak status bi pomenil nastanek nemških divizij, česar pa Francozi, kljub vsej nevarnosti, da bi ostal Zahod še dalje brez učinkovite obrambne organizacije, zlepa, kot kaže, ne bodo dovolili. Nedvomno je ob neizgajenih nasprotjih med Nemci in Francozi težko (če že ne nemogoče) ustvarjati skupno obrambno organizacijo.

V Jugoslaviji pa te dni spremljamo visokega gosta, predsednika republike Turčije

DŽELALA BAYARA

po naših krajih, ki jih obiskuje v spremstvu predsednika Tita. Balkanska zveza Jugoslavije, Turčije in Grčije dobiva s tem in podobnimi obiski še globlje vsebino. Ta ne služi samo narodno-zaveznikom, temveč vsemu svetu, saj s svoje strani prispeva za ohranitev miru v nemirni povojni atmosferi.

Izseljenci na obisku v našem okraju so bili gosti okrajnega odbora SZDL

Letošnje počitnice je bilo pri svojih v ptujškem okraju na obisku večje število izseljencev iz Francije, Anglije in Amerike ter iz drugih držav, ki so večinoma zopet odpotovali, nekaj pa jih je še odložilo svoj povratek na te dni septembra. Mnogi izmed njih so kot sinovi in hčere veččlanskih revnejših ali kmečkih družin odšli po svetu za kruhom že pred 20 ali 30 leti in se jim je z letošnjim prvim ali ponovnim obiskom izpolnila dolgoletna želja, zopet videti svoje starše, brate in sestre, sosede in vso okolico rojstne hiše. Bili so prisrčno sprejeti. Nekateri so prišli z otroki, ki so se kaj hitro sprijaznili s tukajšnjimi malčki. Ogledali so si okoliške kraje, kot n. pr. Rogaško Slatino, Rance, Borl in Maribor. Nabrali so si mnogo lepih vtisov in spominov in mnogi so se solznih oči zopet poslovili s pozdravom: »Na svidenje!«

Pred odhodom so zadnji gosti doživeli prijetno presenečenje. Okrajni odbor Socialistične zveze Ptuj jih je povabil za 6. septembra t.l. v Ptuj na skupni sestanek izseljencev ptujškega okraja in na skupni ogled III. okrajne gospodarske razstave.

V ponedeljek ob 16. uri je goste sprejel sekretar Okrajnega odbora Socialistične zveze tov. Miro Bračić v prostorih OK ZKS. Sprejemu sta prisostvovala tudi upravnik ptujškega muzeja tov. Franjo Gomilar in profesor ptujške gimnazije tov.

Rudolf Čeh. Pred odhodom gostov na razstavišče je tov. Miro Bračić v kratkem nagovoru poudaril velik pomen dobre povezave naših izseljencev s svojo domovino Jugoslavijo in obratno, ki mnogo pomaga k pravilni informiranosti naših izseljencev o življenju in delu v naši domovini in k utrjevanju vezi z ljudstvom držav, kjer so si naši rojaki ustvarili svoj novi dom in kruh. Po zaslugi pravilnega tolmačenja naših prizadevanj bo svet spoznal miroljubnost naših narodov in našo borbo za napredek. Prosil je goste, naj ponesejo pozdrave našega ljudstva našim rojakom, ki živijo v njihovi bližini, in naj jim povedo resnico o našem delu, o naših težavah pa tudi o naših uspehih, ki smo jih dosegli. Prav gotovo bo v bodoče vedno več naših izseljencev prihajalo v domovino na obisk k svojim, ko bodo slišali od povratnikov, kako lepo jim je bilo doma.

Po ogledu razstave so gosti ostali v razstavnem gostišču več časa skupaj pri skupni večerji in v razgovoru, polnem toplih čustev izseljencev do rodne grude. Po vsem se je videlo, da je bila gostom zelo všeč gesta Okrajnega odbora Socialistične zveze, da so na njegovo pobudo in povabilo prišli skupaj v Ptuj, da so se medsebojno spoznali, da so si ogledali razstavo ter da so predstavniku Socialistične zveze lahko izrazili svoje prijetne vtise bivanja na rodni grudi.

Vsem, ki se ta teden vračajo v inozemstvo, želimo srečno potovanje ob nešteti prijetnih vtisih na tukaj preživeli dni in da bi se večkrat spomnili obljube ob slovesu: Na svidenje! VJ.

Vas postreže
SOLIDNO IN POCENI!

TRG. PODJETJE
OZZ ODKUP ŽIVINE
PTUJ

Ob vseh prilikah, pa tudi sedaj ob razstavi, vas bomo postregli z najkvalitetnejšim mesom, mesnimi izdelki in maščobo.

IZ ŽETAL

Kot v sosednjih občinah smo imeli preteklo nedeljo tudi pri nas zbor volivcev. Udeležilo se ga je preko 200 ljudi. Ti so poslušali politični pregled, nato pa razpravljali o odhodu na proslavo na Ostrožnem ter o davkih. Izvolili so tudi 11-članski šolski svet, v katerega so določili najdelavnejše odbornike in funkcionarje v občini, takšne, ki bodo kos odgovornim nalogam šolskega sveta.

Zbor volivcev je sklepal tudi o zneskih, ki so predvideni v proračunu, o popravljanju cest in mostov in koliko se lahko za popravilo posameznih objektov porabi.

Za proslavo na Ostrožnem se je doslej prijavilo nad 400 ljudi, ki so že tudi kupili bloke. Videti je, da bo plan, ki si ga je postavil občinski štab, izpolnjen.

Zaradi previsoke odmere davkov se je v občini pritožilo 15 odstotkov davkoplačevalcev. Poleg zastarelega katastra, ki je marsikje vzrok nesorazmerne odmere, davkoplačevalce najbolj razburja dejstvo, da je za katastrski donos vinogradov vzet občutno previsok količnik. Vinogradi so v našem predelu v tako imenovanih gozdnih legah, torej precej slabši kakor v srednjih in spodnjih Halozah, kljub temu pa je zaračunan goldinar za 7360 din kot davčna osnova, druge pa le 3890 din. Te razlike ljudje nikakor ne razumejo.

Ambulanta, ki je za naš od sveta odrgani kraj neobhodno potrebna, dokaj neredno posluje. Zdravnik prihaja namreč samo vsakih štirinajst dni, pa še takrat samo za dve uri. V tem kratkem času seveda ne more pregledati večjega števila pacientov, ki ga vsakikrat pričakujejo. Večkrat se zgodi, da ga čakajo tudi zaman, pozneje pa imajo še stroške z obiskom zdravnika v Ptuj. Potrebno bi bilo, da bi zdravnik ob določenem času res tudi prihajal, ne pa, da ga včasih tudi po štiri tedne ne vidimo. F

Ob priložnosti
III. okrajne gospodarske
razstave v Ptuj
obiščite

**Gostilno
„BREG“
Ptuj**

Nudimo mrzla in toplajedila ter izbrana domača vina po znižanih cenah

Cenjenim potrošnikom nudimo bogato izbiro kvalitetnega tekstilnega blaga, konfekcije in pletenin po najnižjih cenah. — Priporoča se

»ZARJA«

trgovina z manufakturnim blagom

PTUJ, Srbski trg 3 (prej Snoj)

Ob III. gospodarski razstavi v Ptuj obiščite tudi VELEBLAGOVNICO

„Merkur“ v Ptuj

ki vam nudi:

kamgarne, športna blaga, žensko in moško blago za jesenske in zimske plašče, tropikale, picadilje, barhende, flanelo in drugo manufakturno blago; žensko in moško perilo, trikotažo; galanterijo in kozmetične potrebščine; konfekcijo, preproge, tekače in otroške vozičke, kolesa, radioaparate, elektro- in ves drugi tehnični material po zmernih cenah.

OBISČITE NAS IN SE PREPRICAJTE!
VELEBLAGOVNICA »MERKUR«, PTUJ

ODLIČNO OBISKANA

III. okrajna gospodarska razstava v Ptuj, od 4. do 19. septembra 1954 ob 25-odstotnem popustu na železnici zasluži, da si tudi Vi vzmete čas za ogled razstavnih prostorov in za kulturno-prosvetne prireditve

Š T A I E R S K A V B O R B I

Zvonko Sagadin:

Osmorica v plamenih

(Nadaljevanje in konec)

V bunker je prodri vonj po dimu in smojenju. Vsi štirje so se na mah zavedli, da je po njih. Bunker je imel samo en izhod in ni bil toliko zavarovan, da bi nudil varstvo tudi pred ognjem. Tedaj je očetu postalo žal, da že ni izkopal rova do gozda in da ga ni opremil s kanalom za zračenje, kot so imeli v načrtu. Ali naj grede ven in se predajo? Ne! Ne!

»Cujte!« pravi Očka. Vsi so prisluhnili in spoznali vpitje tistih ki so živ; goreli. »Zverine nemške! Joj, kaj delajo z ljudmi!« je s prezirjem in strahom izgovorila Rožca.

Spričo strašne smrti tete in strica ter prijatelja, jih je spreletavala groza. Toda nekje v notranjosti se jim je budil ponos, ker tisti trije, njihovi, umirajo, ne da bi izdali tajnosti bolnišnice. Ob misli na to je vsakega postalo sram za misli čez dan, ko so dvomili in se bali, da bodo pri mučenju izdali njihovo skrivališče.

»In nas bo zadušilo,« je trpko pripomnil Gojko.

Vsi so začutili dim ki je silil skozi špranje. Tudi vročina se je stopnjevala, da je žejne in prestradane obilval pot. Strašna usoda njihovih dobrih soborcev, skoraj gotova smrt Zvonka, ta zatohli bunker in dim, ki silil vanj, vse to jim je odvzelo misel, da bi se kako poizkušali rešiti. Umrli bodo tudi oni, umrli kot neuklonljivi borci, ki jim je usoda tako kruto onemogočila odkriti boj s sovražnikom...

Mirno so privolili v smrt. Postrelili se bodo...

Revolucionarji umirajo častno. S smrtjo izpolnijo eno izmed dolžnosti, ki so jih prevzeli zavestno in prostovoljno za dobrobit in napredek človeštva. Revolucija, rabi in porodi klene ljudi, ljudi, ki se smrti ne boje. In klenost je bila svojstvena štirim v bunkerju... Oče je bil prostovoljec v I. dobrovoljski diviziji, ki se je v prvi svetovni vojni borila v Dobruđi za osvoboditev in združitev Južnih Slovanov. Toda ljudstvo je bilo opeharjeno za svobodo in za svoje pravice, zato je oče postal komunist. Nemci so zaslužili narode, preganjali naš narod in morili. Zato je oče kljub starosti postal partizan, bradat partizan Očka... Toda Očka ni bil le vojak, bil je človek, bil je dober družinski oče. Vzgajal je poštena in zavedna sinova. In prav zato, ker sva mu sledila, naju je ljubil tembolj. Gotovo je imel Mirana najrajši. Bil je poln življenja. Dopolnil se ni 17. leto, bil pa je visok in plečat fant. Hrabro se je boril, da so mu mnogi zavidali. Prava očetova kri! Koliko očetovih upov in radosti je bilo v njem, koliko skrbi! In zdaj mu mora vzeti življenje... To, to je vendar preveč za človeka, to je strašno za očetovo srce. Vztrpetal je kot šipe od potresu, od bolesti ga je oblił pot... Gojko je bil izobražen mladi mož imel je bodočnost. Bil pa je človek, ki ga je na ženo vezala najčistejša ljubezen in tovarštvo. In Rožca ni bila le partizanska zdravnica, bila je žena. In ni bila samo žena, bila je mati, pod srecem je nosila otroka... V dolgih nočeh, ko ji novonastajajoče bitje ni dalo spati, je mislila in sanjerala. Svoboda, da svoboda bo kmalu tu... Naznanili jo bo ljubek otroček in vsi se bodo radovali njegovega vekanja. In koliko otrok bo zaživel v svobodi! In mater ne bodo več preganjali ter jim jemali otrok in očetom ne bo treba več zapuščati družin... Kadar jo je sunilo pod srecem, je vsa v strahu vztrepetala — ne zase, za tisto majceno in nežno stvarco. Kako ji je odleglo, ko se je ob njej našel on, njen mož ki je skrbel in ji pomagal. Potem se je spet veselila... Kako lepo je bilo, ko se je na njenih ustnih razlezel smehljaj srečnih staršev! Zda pa...

Očetu se je trgalo srce, ko je ustrelil sina. Kakšno olajšanje, ko je kroglo namenil sebi in se izkobil v šumeči temi...

Gojko se je grizel v ustnice. Ubiti takole ženo in zadušiti še tisto drugo bitje, pa čepnav iz tovariške dolžnosti... Z niferne zaslužena knzen, misel, ki kljuva in žge... Kje vzeti moč? Toda vsi štirje so bili partizani, vse je navdajala ista misel, ista volja...

V zemlji tlačenji in potentani so obležali nesebno štirje borci. In to sedemindvajset dni preden je pokrajino preplavila svoboda in navdušenje. Oči dveh mož so se po smrti zasulile...

Pri kmetu Grliu v Sesteršah kjer sem se znašel, nisem bil že

nikoli dotle in zato nisem vedel, s kakšnimi ljudmi imam opravka. Hitlerjevec gotovo ne more biti, ker sicer bi me ljudje opozorili nanj. Toda, karkoli že je, nimam nobene izbire. V vas ne smem, tam so že Nemci, kar mi priča besno lajanje psov; če ostanem v Cretah, bom umrl.

Kmet je pravkar metaj krmo s šupe in jo pokladaj živini. Zdanilo se je. Rožnata zarja na vzhodu je žarela. Zdad, zdad bo zasijalo sonce. Stopil sem bliže kmetu in mu povedal, da sem ranjen partizan ter ga prosil, naj me nekam skrrije. Opazil sem, da ni nič kaj pri volji...

»Kaj če me ima, za raztrganca?« me je prešinilo. No, prav lahko ga bom prepričal, da to nisem. Noben gestapovec se ne b; pustil tako prestreliti samo zato, da bi provociral ljudi.

Poigana Sagadinova hiša v Srecah.

Obrnil sem se in mu pokazal svojo okrvavljeno obleko, saj so bile hlače in suknja, na levi strani popolnoma premočene od krvi. Privzdignil sem še suknjico, da je videl rano. To ga je omeščalo.

»Kam te naj skrrijem?« je vprašal.

Na dvorišču je ležal velik kup šibja.

»Vrzite nekaj krme sem!« sem pokazal zraven kupa, »pa me pokrijte z vejicami!«

Kmet Gril je napravil tako, jaz sem se vlegel na seno in on me je pokril z dračjem.

»Če me najdejo, vi niste vedeli zame!« sem mu še zabičal. »Da bova oba enako govorila. S tem boste vi kriti.«

Cutil sem nepopisno olajšanje, ko sem ležal. Toda ni trajalo dolgo.

Kaj siliš? Po nasutem prudu hrskajo okovani čevlji. Počas obracam glavo in skozi šibje zagledam desetino nemških vojakov, ki obkoljujejo poslopje. So me mar zapazili, da sem prišel k hiši?

Trije gredo proti hiši. Eden se vzpne po lestvi na hlev, toda tam ni kaj gledati; krme je na hlevu zelo malo. Potem Nemci odpirajo hlev, gledajo v jasli, pod jasli in okoli živine. Potem ropotajo po hiši.

»Haben sie Banditen hier?« nekdo kriči na kmeta.

Bo vzdržal ali se bo ustrašil Nemcev in me izdal? Nisem razumel, kaj je kmet zamrmral v odgovor, a tedaj že vidim Nemce, ki se približujejo kupu šibja, pod katerim ležim...

Niti strah me ni več. Sem že čisto apatičen. Neki Nemec ne-

kajkrat dregne v kup nato pa se pridruži koloni, ki se oddaljuje proti vasi. Zdi se mi, kot bi vnaprej vedel, da se bo tako zgodilo...

Kmet Gril si je dal opravka okoli živine in vozov, kot da zares ne ve zame. Minilo je že precej časa, pa sem ga poklical. Vprašal sem ga, če ima kaj žganja pri hiši.

»Tega pa je,« mi je odgovoril.

»No, prinesite ga kupico in mi ga vlijte na rano,« sem ga prosil.

Dolgo ga ni bilo, končno pa je le pridrsal. Vrgel je nekaj vej z mene, obrnil sem se na bok on pa je polil z žganjem obe rani, srjico in obleko. Skelole je... Nato sem ga prosil, naj gre v Jablane do Zafošnika in naj ga pripelje k meni. Ta je

mogel več. Ostalo mi je le še upanje, da Nemci ne bodo odkrili bunkerja in da hiše ne bodo zažgali.

Ko sem kmeta pregovarjal, naj gre vsaj po Zdravka Sagadina v Sesterže, mi je svetoval, naj počakam večera.

»Vsak večer se pri meni zglašijo partizani,« mi je zatrjeval, »ti bodo že oni pomagali. Sedaj pa daj mir in bodi vesel, da sem te skrli!«

Cas je preklete počas potekal. Večera ni in ni hotelo biti. Končno se je stemnilo. Kmet je prišel, me vzdignil in na pol odnesel na pol odvekel v hišo. V kamrici me je položil na posteljo, da so mi noge visele k tlem. Takoj nato sem že čul pogovor v sobi. Čez čas sta me prišla pogledat dva partizana. Bila sta krepka fanta, meni približno enake starosti. Vsak je imel puško »mavser«, prvi je imel »steyer« pištolo drugi pa »08«, oba pa sta imela še po štiri bombe. Govorica ju je izdajala, da sta doma nekje z Dravskega polja. Na kapaht sta imela sicer rdeče peterokrake zvezde, toda njun odnos do mene se mi je zdel že od začetka hladen. Cutil sem, da se nista zavzela zame, kot se zavzame partizan za ranjenega tovariša. Vprašala sta me, kdo sem in od kod, kakšno funkcijo imam v partizanih itd. Instinkt mi je veleval, da se moram pritažiti. Rekel sem jima, da sem kurir na okraju Ptuj. Povedal sem jima, da sem bil v Srecah ranjen in jima prigovarjal, da bi šla v Sreca pogledat, kako je tam. To sta grobo odbila. Potem sem ju prosil, naj me spravita vsaj v vas Medvece. Vprašal sem ju, iz katere enote sta. Odvrnila sta mi, da z vojaške postaje »4 S«. Takoj sem vedel, da sta partizanska dezerterja, če že nista četnika. Naše kurirske postaje so namreč že pred dobrimi tremi tedni spremenile imena, vojaške postaje pa smo ukinili in iz nekaterih formalizirano četo VDV, ostale pa poslali v brigade. V teh vojaških postajah so se namreč vgnezdili oportunisti, ki jim ni bilo do boja. V njih je prevladovala četniška miselnost: na varnem in v gozdovih, brez borb in akcij preživeti vojno. Če sta dezerterja, me bosta do Medvece menda že spravila, toda če sta četnika...? Na levem bregu Drave je namreč operiral s svojim četniškim oddelkom bivši tajnik JRZ v Mariboru, imenovan Zmagoslav, svoje tipalke pa je čez zahodni del Dravskega polja razpredel prav do Haloz. Podpiral so ga bogati kmetje. Navdajal me je čuden sum...

Prišla sta pome. Prijela sta me vsak za eno pazduho in me odgnala od hiše. Bili smo sredi dvorišča, ko ju je kmet poklical nazaj. Pustila sta me in odšla do hišnih vrat.

Ce je človek štiri leta pri partizanih, se mu vid in sluh navedeno razvijeta in izostrita; vsaj pri meni je bilo tako. Popolnoma različno sem namreč slišal kmeta Grila in skoraj odrevenel.

»Tega pa malo dalj od hiše poknita, da ne bo dete čulo!« jima je naročal kmet. Imel je namreč osem do deset let staro hčerko, ki je sedaj že poročena nekje na Dravskem polju.

Vedel sem sedaj zagotovo, da sta četnika.

Vrnila sta se k meni in smo šli kar po celem čez njive in travnike. Ene smrti se rešil, pa te že druga drži za vrat! Strahoma sem čakal, kdaj se jima bo zdelo, da smo od hiše dovolj daleč, ko bo eden zaostal in izvekel pištolo...

Reši me lahko edino še jezik. Začel sem jima pripovedovati o »našem gospodu župniku«, ki so ga Nemci izselili, sedaj pa živi nekje na Hrvaškem ter večkrat piše mojemu očetu, »cerkvenemu kijačarju«. Dalje sem jima pripovedoval, da »sem bil v nemški vojski, ko pa sem prišel na dopust, se nisem hotel več vrniti in sem se doma skrival. Partizani so zvedeli zame in prišli pome. Sedaj sem nekaj tednov pri njih in sem kurir pri odboru OF.«

Kot organ OZNE sem dobro poznal miselnost Zmagoslavovih četnikov in skrivačev ter iz kakšnih krogov jih novaci. S svojim pripovedovanjem sem skušal pri njiju zbuditi vtis, kot da sem njima enak in sem le slučajno zašel med partizane. Moral sem doseči, da opustita namero, da me ustrelita. Med hojo sem se toliko razgibal, da me ni bilo treba več podpirati. Zahvalil sem se jima za pomoč in jima rekel, da si bom naprej

bil naš sorodnik ter zvest in delaven član OF. Imel je vinograd nedaleč od Srec. Hotel sem ga poslati v Sreca, da bi poizvedel, kako je tam. Tja bi se približal z izgovorom češ da gre v svoj vinograd.

Gril se je res odpravil z doma, toda odšel je le v vas in že tam zvedel, kaj se godi v Srecah. Prišel mi je povedat, da tam ni nobenega mrtvega. Samo enega Nemca so mrtvega ali ranjenega odpeljali. S seboj pa so odpeljali Ludvika in njegovo ženo ter tistega hrvaškega doktorja Prešinilo me je upanje, da so se Očka, Miran, Rožca in Gojko rešili. Nemci so še vedno v Srecah, vlačijo vino iz kleti in ropajo po hiši. Naj ropajo hudiči, samo da ni od naših nihče mrtve. Strica, teto in dr. Lavicega pa menda ne bodo ustrelili. Zadnji čas, ko vidijo, da so vojno izgubili, ne streljajo več tako pogosto. Kje so oni štirje? Nemci jih nimajo. So v gozdu? Kaj če so v bunkerju? Mučila me je skrb...

Prigovarjal sem kmetu, naj gre hitro v Jablane po Zafošnika. Temu bi lahko zaupal, kje je bunker. Morda bi vzel s seboj še Slavka Debenaka; on je tajnik občine v Cirkovcih in kot tak uživa pri Nemcih neko zaupanje, je pa naš obveščevallec. Pogledata naj, če je kdo v bunkerju in sploh, kaj se da napraviti. Toda kmeta Grila nisem mogel spraviti več nikamor. Pričelo je delovati žganje, ki se ga je na vsegodaj napil, ko je šel ponj, da bi mi z njim razkužil rano. Sam nisem mogel nikamor. Sedaj, ko sem se zalezal, se skoraj premakniti nisem

Pot patrole Lackovega odreda skozi ptujski okraj

Ena izmed patrol Lackovega odreda, ki jo vodila bivši pomočnik polit-komisarja Jože Klep — Smeš in bivši bataljonski polit-komisar Jože Gorše — Borec, bo prišla na teritorij ptujskega okraja 17. septembra.

Patrola bo začela svojo pot 15. septembra 1954, ob 16. uri izpred spomeniška Stetana Kovača v Murski Soboti v smeri Strehovskih goric, kjer bo ob 19. uri miting. Spotoma bo obiskala najbolj oddaljene kraje, do katerih je prispela četa Lackovega odreda v letu 1944.

16. septembra 1954, bo patrola nadaljevala pot preko Nedeljice, kjer bo ob 12. uri odkrila ploščo Stetanu Kovaču. Ob 14. uri bo nadaljevala pot v smeri Srednje Bistrice, kjer bo ob 18. uri miting.

17. septembra 1954, bo patrola nadaljevala pot proti Ljutomeru, v smeri Cezanjevcev, kjer bo ob 10. uri sprejem in polaganje vencev pri Ribičevem mltnu. Ob

12. uri bo prehod na Kog, kjer bo sprejem in polaganje vencev.

Tega dne bo ob 14. uri sprejem patrole v Ormožu, od koder bo nadaljevala pot v Moste, kjer bo obiskala ob 15. uri kraj, na katerem je padla Lackova četa. Ob 15.45 bo prihod na Lackov dom, od koder bo patrola nadaljevala pohod ob 16.15 mimo Krambergerjevega doma za bolnico na pokopališče, kjer bo položila na Lackov grob vence. Ob 17.30 bo sprejem patrole in miting na prostoru pred potjo, kjer je bila gestapovska mučilnica in bil pred 12 leti mučen in kažan Lacko. Po slavnostnem delu bo obisk razstave, kjer se bo nadaljeval veselji del mitinga.

18. septembra bo patrola nadaljevala pot proti Slovenski Bistrici, kjer se bo ob 11. uri združila z ostalimi patrolama LO, ki bosta prišli iz Kozjaka in Slovenskih goric.

že sam pomagal, ker ju nočem več zadrževati, naj gresta po svojih opravkih...

Zastala sta in se nekaj pogovarjala. Starejši je nekaj nasprotno mlajšemu, končno pa je izgledalo, da je tudi mlajši soglašal s starejšim. Spet sta me dohitela in mi rekla, da me bosta v Medvece že spravila, saj nameravata tam mimo. Kaj le imata za bregom? Ali hočeta še poprej zvedeti; za sodelavce OF ki bi me sprejeli?

Ko bi me le hotela pustiti samega...? Približali smo se vasi Sesterže. Porodilo se mi je upanje, da bom ostal živ. Če bi me hotela ubiti, bi me nekje na samem, ope pa tu v vasi. Povedal sem jima, da imam v Sesterzah daljnega sorodnika Ivana Sagadina, naj me pustita, bom šel kar k njemu. Toda spremljala sta me do tja. Ivan in vsa njegova družina pa so bili tako preplašeni zaradi dogodka v Srecah, da niso hoteli niti čuti, da bi ostal pri njih. Prosil sem Ivana, naj me spremlja v Medvece, pa tudi za to pot ga nisem mogel pripraviti. Vpričo četnikov mu nisem mogel povedati, v kakšni smrtni nevarnosti sem, ker bi se s tem pred četnikoma razkrijl, da vem za njune nakane. Ivan pa ju je imel za poštena partizana, ki me bosta, že spravila na varno.

Spet smo odšli iz hiše: jaz v negotovosti in grozečemu dihu smrti nasproti. Zopet smo zavili na travnike in njive. Po cesti je pribrel odklopni avto in se dva kamiona. Čeprav smo bili dovolj oddaljeni od ceste, sta se četnik, zelo plašno skrivala soju reflektorjev, ki so tipali v temo. Njuno zmedenost sem izkoristil in ju prosil za pištolo, rekoč, da bomo vsi trije oboje. Pištolo mi nista dala, pač pa je eden odpel težko francosko bombo in mi jo dal. Takoj sem izvekel zavarovalec in v pesti stiskal napeto pero...

»Tako, vraga,« mi je odleglo, »zdaj me pa le ustrelita! Svojo smrt bom maščeval sam. Bomba bo raznesla vse tri. Ne, ne bom umri kot pohlevna ovca!«

Nadaljevali smo pot proti Medvecam. Zaradi oklopnega avtomobila in kamionov policije sta četnik, hodila zelo počas in previdno. Nekaj časa je šel naprej eden, pa spet drugi. Čakal sem da bosta oba skupaj dovolj oddaljena od mene, da bi zalučal bombo...

Prišli smo v Medvece, kjer sem ostal pri Simnu Sagadinu, onadva pa sta odšla. Pred odhodom sem jima moral vrniti bombo. Bil sem rešen. Vas me je sprejela vase in me ni hotela izdati. Za drugi večer me je iskalo dvajset četnikov, toda vaščani me niso izdali. Nekoliko prepozno so izvedeli, koga so imeli v rokah...

Od Simna in Jake Sagadina sem odšel k Vinku Dolencu kjer sem šele opazil sij ognja nad Sreca. Prevzela me je grozna slutnja nečesa nepopisno strašno hudega. Vinko in njegova žena Verona pa sta me tolažila. Vinko me je še isto noč odpeljal k delavcu Arnužu v Medvece, kjer je bil pripravljen bunker za ranjence. Tam so mi lepo stregli, rane pa mi je prevajal Metod Skamlič, uslužbenec tovarne in star partizanski sodelavec.

Drugi dan, ko je noč razprostrla svoja krila, pa je prišel k meni partizan Vinko Dolenc in mi rekel: »Tone, vem da si mičan, močan, bodi tud; sedaj, ko boš siljal, kaj ti bom povedal: tvoji so dali življenje za svobodo. Danes so jih našli mrtve v bunkerju...«

Bil je tema, zato ni videl solz, ki so mi drsele po licih...

Rudi Ilec

Partijski sestanki v stari Jugoslaviji

Znano je, da je Ptuj dal v stari Jugoslaviji precejšnje število zavednih borcev za pravice delovnih ljudi. Kasneje so bili ti borci tudi glavni organizatorji ljudske revolucije. V borbi so bili neustrašni, ker so bili vedno pripravljeni na največje žrtve. Njihova požrtvovalnost je postopoma rasla, se utrjevala in preizkušala že dolga leta v stari Jugoslaviji. Takšno preizkušnjo so pomenili tajni sestanki, ki jih je organizirala partijska organizacija. Udeleževati se tajnih sestankov ni bila enostavna stvar. Vsak je pri tem mnogo tvegval. Lahko ga je odkril razredni sovražnik, ki je imel oblast v rokah, ga zapri in ga eksistenčno uničil. Večkrat je bilo treba prehoditi dolgo pot, da si prišel do mesta, kjer se je vršil sestanek. Ker je bilo mesto skrivno, včasih sredi gozda ali visoke trave, do katerega ni bilo shojenih poti, ga je bilo

težko najti. Sestankarji so tipali v temo in večkrat dospeli na lice mesta čisto opraskani. Napejali so vse stie, da bi prišli pravočasno, sicer bi jim bilo nerodno, če bi moral kdo na nje čakati, ki je morda prehodil še daljšo pot. Ko so dospeli do kraja, so se zleknil na zemljo in se počutili udobno, čeprav jih je tiščalo dračje in se je obleka napijala vlage.

Zelo priljubljen gozd za sestanke je bil Severjev blizu Oreške pri Ptuj. Gozd je ležal blizu mesta, ni bil ravno velik, da so se lahko nočni obiskovalci znašli, vendar je imel več takšnih mest, kamor domačini niso dosti zahajali, še manj pa meščani. Ta gozd je imel še posebno ugodnost. Na robu gozda je stala koč, skoraj skrita pod visokimi hrasti, ki je velike pomnila za nočne goste v gozdu. V tej koč je živel dolgo leta Klepov Pepek in njegova mama. Dosti ga trpela, pre-

stala marsikatero krivico, zato sta oba cenila ljudi, ki so se potegnili za delavske pravice. Pepek je že kot otrok čutil odpor proti bogatemu Severju, kateremu je morala mati s prekomernim in trdim delom odslužiti visoko najemnino za na pol podro koč. Mati je vzela mallega Pepeka na »stavrh«. Pepek je najbolj grizlo to, da je moral vsakokraf Severjevo gospodinjno kleče prositi, da mu je dala kaj ostankov hrane. Tudi ni smel jesti pri mizi, ampak za kmečko pečjo na klopi. Mati je toliko pristradala, da se je Pepek lahko izučil ševjarske obrti. Stik z dobrimi mladinci in trdo življenje so izoblikovali iz Pepeka dobrega komunista. Gozd poleg koč je pomenil zanj pravo ljudsko univerzo. Rad je pripravil v gozdu najprimernejša mesta za sestanke. Redno so bili tam organizacijski in študijski sestanki. Pepek je čutil, kako se mu po teh se-

stankih poglablja obzorje. Studiral je marksistično literaturo in tedanj; svetovni gospodarski in politični položaj. Živo so se zanimali za oboje. Razvijale so se živahne diskusije, čas pa je hitel. Včasih se niso niti zavedali, da je ura že polnoči. V ta Severjev gozd so hodili med drugimi: dr. Jože Potrč, Jože Lacko, Dušan Kveder, Ivan Bratko, Ivan Potrč, Mirko Centrih, Tone Znidarič, Lojzek Gajser, Pepek Korošec in drugi.

Tudi Severjev gozd je Klepov Pepeku pripomogel, da se je razvil med NOV v pomembno osebnost, saj je postal politični komisar v Lackovem odredu. Borci ga poznajo pod imenom »Smeš«. Klepov Pepek inha bogate doživlja je in če kaj z njim pokramljaš, kako je rasej in živel v Ptuj, ve veliko povedati, toda o tem drugič še kaj več.

Pri kmetu Grliu v Sesteršah kjer sem se znašel, nisem bil že

Dežurna trgovina v soboto 11. sept. 1954

Trgovina

„KOLONIALE“

PTUJ, BEZJAKOVA ULICA 9

Ob ogledu razstavnih paviljonov si oglejte tudi naš paviljon v drevoredu in našo vzorno urejeno trgovino, v kateri boste vedno vljudno in solidno postreženi z najkvalitetnejšim blagom!

TRGOVINA Z MESANIM BLAGOM

»ŽIVILA«

PTUJ, LJUTOMERSKA 24

Nudimo:

vse špecerijsko blago, ostale gospodinjske potrebščine, kruh, tobak, alkoholne pijače, mesne izdelke itd.

Ugodnosti:

nizke cene, hitra in solidna postrežba, dostava na dom

Stalne stranke dobivajo garantirano vse špecerijsko in ostalo blago po želji ob vsakem času. Kmetje! Nabavite si pravočasno, kakor vsako leto, sol, petrolej itd. za zimo. — Prepričajte se in ostali boste naša stalna stranka. Obiščite nas. V času III. gospodarske razstave v Ptujju je odprta trgovina vsako soboto tudi popoldne.

AVTOKAROSERIJA-KOLARSTVO V PTUJU

izvršuje generalna popravila avtomobilov, izdeluje in popravlja vse vrste avtomobilskih, avtobusnih karoserij, jeklenih in lesenih konstrukcij ter opravlja mizarska, avtoličarska in kovinostrugarska dela. —

Prepričajte se o kvaliteti in konkurenčnih cenah

Vinarska zadruga

P. O. Z. Z.

v Ptujju

vas vabi v svoj paviljon na razstavnem prostoru, kjer boste postreženi z najboljšim vinom!

Ne pozabite takoj nakazati za ostale naročnine za

PTUJSKI **TEDNIK****Prenočišča ob razstavi**

Vljudno naprošamo vse Ptujčane, naj prijavijo razpoložljive postelje (prenočišča) v času III. okrajne gospodarske razstave. Prijave sprejema Informacijska pisarna, Mladika, soba št. 5. Plačilo za prenočišča po dogovoru v informacijski pisarni.

„Delta“

TOVARNA PERILA IN KONFEKCIJE

Ptuj

se priporoča s svojimi izdelki kot: moško perilo v različnih kvalitetah, delavske obleke, zaščitne obleke, enojno in dvojno gumirani šivani in lepljeni dežni plašči, balonski plašči in ostala konfekcija.

Opozarjamo, da izdelujemo tudi uniforme za predyojaško vzgojo.

Oglejte si naše izdelke na III. gospodarski razstavi v Ptujju

»DELTA« PTUJ**»Zvezda«**
PTUJ

Naša obnovljena trgovina na Srbskem trgu ima bogato zalogo vsakovrstnega blaga in olajšuje svojim strankam nakup z obročnim odplačevanjem

Obiščite na razstavi tudi oddelek z mojimi priznanimi izdelki — raznovrstnimi medenjaki in svečami, ki jih lahko kupite ali naročite po zmernih cenah pri

Mernik A
medičarju in svečarju
Ptuj

Okrajno remontno podjetje Ptuj

Telefon št. 122

Izvršujemo vsa zidarska, betonska, tesarska, mizarska, slikarska, pleskarska in črkoslikarska dela, ki jih prikazujemo na III. okrajni gospodarski razstavi v Ptujju. Oglejte si oddelek z našimi izdelki!

Ob obisku III. okrajne gospodarske razstave v Ptujju obiščite tudi trgovino

„SLAVICA“ - PTUJ

LACKOVA ULICA (prej Vuga & Bačnar),

ki ima na zalogi vse vrste tekstilnega blaga, pletenine, konfekcijo, trikotažo in galanterijo. Pridite! Prepričajte se o konkurenčnih cenah in solidni postrežbi!

Priporoča se kolektiv »Slavice«

MESNINE PTUJ

Odkupujemo govedo in drobnico

Prodajamo meso vseh vrst in mesne izdelke

Oglejte si naš paviljon na razstavi!

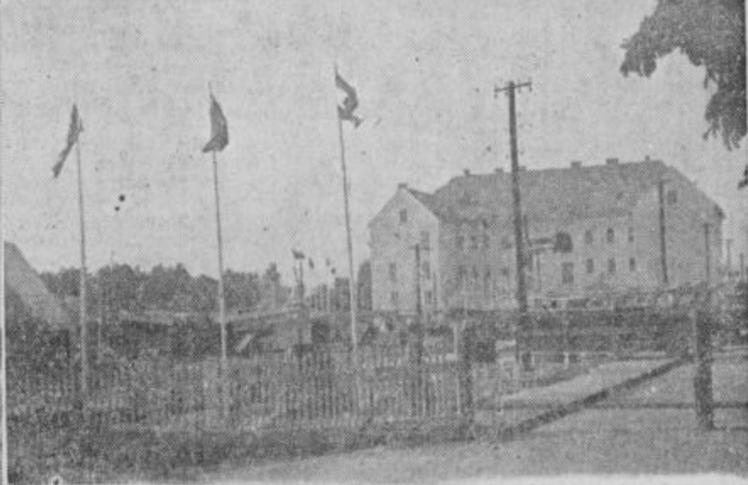
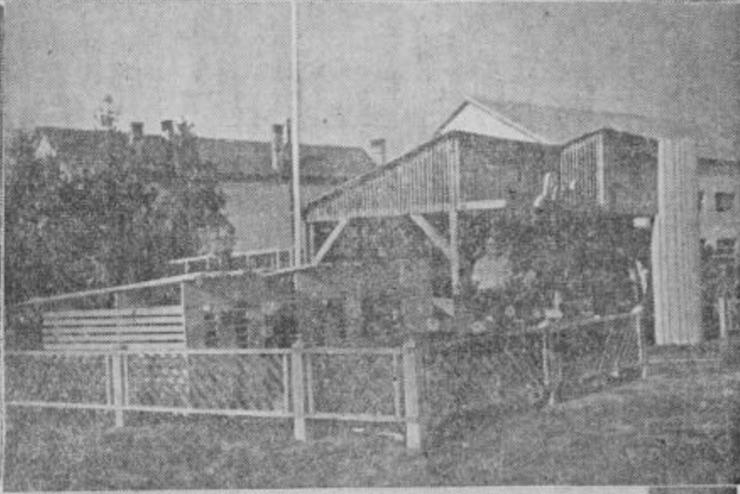
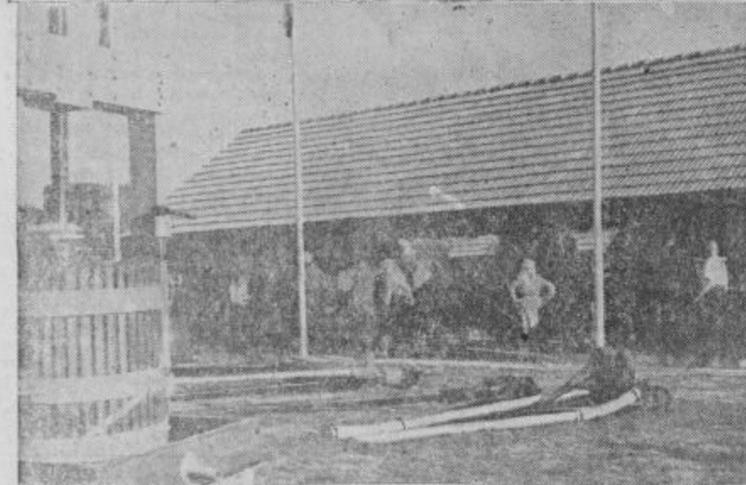
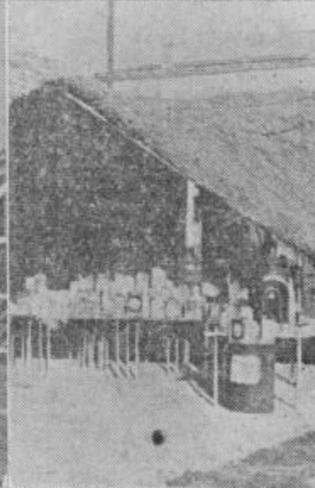
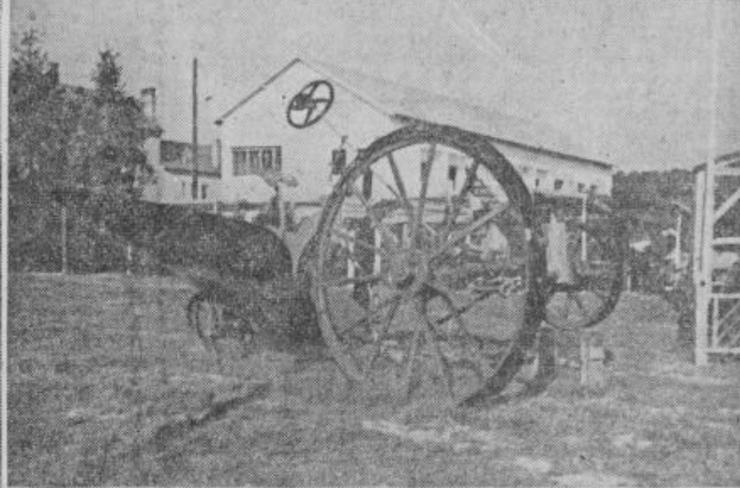
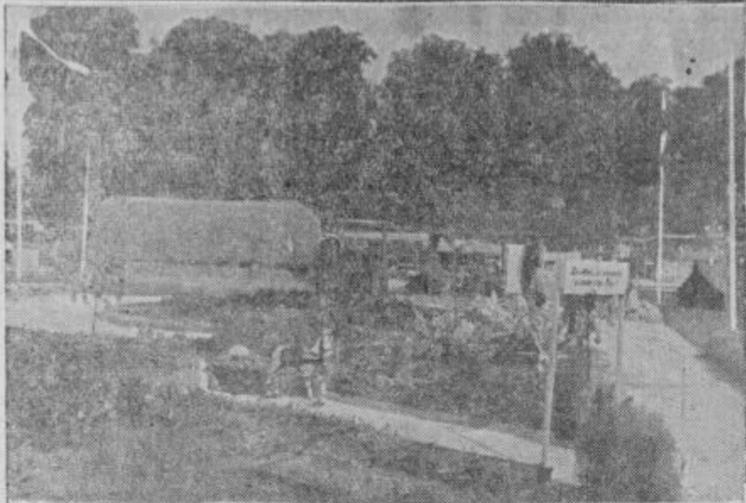
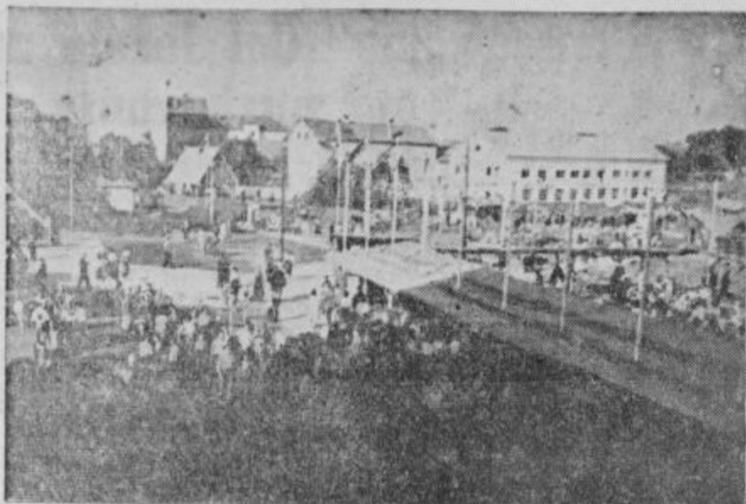
Trgovsko podjetje „LES“ OZZ PTUJ

Ob ogledu razstavnih paviljonov na III. Okrajni gospodarski razstavi v Ptujju si izvolite ogledati tudi naš paviljon in prepričali se boste, da razpolagamo z najkvalitetnejšim lesom.

Zunanja razstavišča

III. okrajne gospodarske razstave v Ptuj

Iz ozadja razstavišča se svetlika nova tovarna kazeina pri Mlekarni v Ptuj — Razstavni prostor Kmetijskega in vrtnarskega gospodarstva v Ptuj — Pogled z gradu na Mladiko in njeno okolico — Dve sliki zanimivosti »Agrotehnike« — Hlev z rodovniško živino — Gostinske paviljone vedno oblegajo gostje — Podjetje »Les« si je pripravilo okusen paviljon — Zgovorna reklama za našo čebulo — Na razstavišču in v mestu vibrajo zastave gostom v pozdrav

Okrajni arhiv - najmlajša kulturno znanstvena ustanova v Ptujju

Okrajni ljudski odbor Ptuj je 1. julija t. l. ustanovil Okrajni arhiv kot samostojno proračunsko ustanovo.

Do sedaj je bil arhiv oddelk Mestnega muzeja in je hranil arhivski material, ki ga je v zadnjih 50 letih zbralo agilno Muzejsko društvo v Ptujju.

Zbrane arhivalije so seveda najrazličnejšega izvora in pomena. Najzanimivejše so brez dvoma stare celovske listine in knjige, ki pričajo o visoko razviti ptujski obrti v 17. in 18. stoletju.

muzejske zgradbe. Tudi Okrajni arhiv potrebuje — kakor tudi muzej — novih primernih prostorov za svoje zbirke, ki bodo edino tako lahko postale počasi dostopne za študij naše davne in bližnje preteklosti.

V času, ko skoro dan za dnem čitamo o razveseljivem napredovanju in povečani skrbi za razvoj raznih kulturnih ustanov po mnogih okrajnih središčih na Slovenskem, bo brez dvoma tudi Ptuj smatral za svojo častno nalogo in dolžnost pomagati svojim kulturnoznanstvenim ustanovam, kot so muzej, knjižnica in arhiv, da bodo imele vse pogoje za uspešno in plodno delo.

Arhiv je v zgradbi muzeja.

Danes hrani okrajni arhiv razen arhivalij, ki so ostale po okupatorskem pustošenju v arhivih minoritskega samostana ter mestne in nekaterih okoliških župnij, obsežne zbirke stare zemljiške knjige in pripadajočih listin s področja nekdanjega ptujškega in ormoškega sodnega okraja.

Navedene zbirke, ki se sedaj inventirajo in na novo urejajo, predstavljajo nad vse dragocen material za gospodarsko in socialno zgodovino Slovenskih goric, zlasti pa še Haloz. Obenem so nazorna prič, kako so nemški denarni mogotci iz Ptuja pa tudi od drugod, zlasti še zloglasna Posojilnica (Sparkasse) iz Gradca načrtno kupovali slovensko zemljiško posest in izkoriščali slovenskega kmeta in viničarja.

Lansko leto je arhiv prevzel tudi arhivski material ptujске mestne občine iz druge polovice 19. stoletja. Žal pa je ves ta dragoceni material še vedno na neprimernem prostoru na hodniku

vam, kot so muzej, knjižnica in arhiv, da bodo imele vse pogoje za uspešno in plodno delo.

HERBERSTEINOV ARHIV NA PTUJSKEM GRADU

Poseben oddelk Okrajnega arhiva tvori arhiv nekdanje zemljiške posesti grofov Herberstein na ptujskem gradu.

Danes nudi ptujski grad s celotnim dragocenim inventarjem nazorno sliko življenja in dela tujerodne fevdalne gospode, ki je živel na račun krvavih žuljev slovenskega tlačana in podložnika. Obenem pa je ptujski grad sam po sebi majhen muzej, ki so ga kot takega uredili zadnji Herbersteini. Sestavni del tega muzeja je tudi graščinski arhiv, ki so ga dali Herbersteini po prvi svetovni vojni skrbno urediti.

Vihra druge svetovne vojne je tudi ta arhiv močno prizadel, vendar je sedaj ponovno urejen njegov najvažnejši del, delno pa je še v urejevanju.

Sestavni del tega graščinskega

arhiva predstavljajo arhivalije gosposčine Hrastovec, ki so jo od leta 1409 do leta 1945 — s prekinitvijo od leta 1802 do 1915 — imeli v lasti Herbersteini. Graščinski arhiv na ptujskem gradu vsebuje dragocen material, na temelju katerega nam bodo zgodovinarji lahko podali podoben oris življenja in propasti tujerodnih fevdalcev in njihovega gospostva nad našim ljudstvom med Muro in Dravo.

iz Cirkulan

Zelena, s cvetjem in traki okrašana smrečica že od 4. t. m. naznanja dovršitev gradnje gasilskega doma in garaž, katerih ena bo služila potniškemu avtobusu, ki je doslej pogrešal stalne strehe preko noči. Težava v zvezi s strešno opeko bo tudi premagana kljub temu, da prevoz preko dravskega mosta pri Borlu ni mogoč in bodo pripeljali opeko preko Vidma in Okiča, Stavb je postavljena v surovem stanju s pomočjo raznih forumov ter požrtvovalnosti domačinov, ki so prispevali les in prostovoljno delali. S tem bo izpolnjena dolgoletna želja gasilcev po lastni strehi.

Vozovni promet iz Cirkulan proti Ptujju se razvija sedaj zaradi popraviljanja boriskega mosta izključno preko Leskovca in Vidma. V Cirkulanh upamo, da bo most kmalu popravljen in da bo ponovno vzpostavljena avtobusna zveza, ker sedanja zaradi kasnega odhoda zagrebškega avtobusa našim ljudem ne ustreza.

POKALNI ROKOMETNI TURNIR

V čast III. gospodarske razstave V nedeljo, 12. septembra 1954, bo v Ptujju turnir v malem rokometu na stadionu SD Drava s pričetkom ob pol 9. uri.

Sodelujejo naslednje ekipe: moški: Proletarec (Zagorje), Partizan (Velenje), Tekstilac (Varaždin), Drava (Ptuj); ženske: Tekstilac (Varaždin), Branik (Maribor), Proletarec (Zagorje), Drava (Ptuj).

Tekmovanje bo na novem stadionu ob razstavnem prostoru. Odbor rokometne sekcije.

Cene na ptujskem živilskem trgu

v sredo, 8. septembra 1954. Za liter, kilogram, komad. Čebula 25, česen 60, luščeni fižol 25-30, stročji fižol 20, krompir 10, paprika 30-40, karfičola 40, kumare za vlaganje 25-30, peteršilj 40, rdeča pesa 25, solata endiv. 30, solata v glavah 30, špinača 60, zelje v glavah 20-25, korenček 40, ohrovt 25, paradižnik 25-30. Ječmen 25, koruza 20, pšenica 30, oves 25, proso 30, koruzna moka 25, enotna moka 41, koruzni zdrob 30. Surovo maslo 400, zaseka 250, mleko 20, smetana 100-120, sir 40-70. Kokoši 250-400, piščanci 200-400, purani 700. Breskve 50, grozdje 80, hruške 30-50, jabolka 20-30, slive 30-35, ringlo 40.

LOV V NEVIHTI

Martin: »France, menda ja ne na lov?«
France: »Zakaj ne? Mogoče bom imel celo srečo, da mi strela ubije zajca!«

„Dediščina“ Cof Jožefe za 10-letno službovanje

V Gorišnici je bila pred nedavnim živahna razprava v kateri je večina vaščanov kritizirala posestnika Cofa Janeza iz Gorišnice zaradi krivice, ki jo je utrpela njegova delavka — nečakinja Cof Jožefa iz Bunčanov pri Veržeru s tem, da jo je po najmanj 10 letih pridnega dela in zvestega službovanja odpravil od hiše in se zavaroval pred odgovornostjo za njena pravice iz delovnega razmerja s sledečo pogodbo:

»Pogodba, katero sma podpisana sklenila kot pravomočno s privoljenjem podpisanih, o dediščini, ki njo izroči Cof Janez, posestnik v Gorišnici Cof Jožefi, nečakinja iz Bunčanov kakor sledi: Cof Janez izroči Cof Jožefi 70.000 din (sedemdeset tisoč) in to v času, katerem ga Cof Janez samovoljno poda kot dediščino nečakinja Cof Jožefi.

S tem je Cof Jožefa odpravil na ter nima več nobenih zahtev in prvič kakršnih koli terjatev pri Cof Janezu.

Obojestransko se s pogodbo strinjata ter se iste odpovesta razdirati.

Gorišnica 8. 8. 1954

Franc Donaj

Izročitelj: Cof Janez
Prejemnik: Cof Jožefa

Na zadnji strani je še pripisano: »Izplačalo v dobi enega leta. Podpis nečitljiv.

»Dediščina« mesto zasluzka, nedoločen rok plačila in klavzu: la »več nobenih zahtev in terjatev« ter o »odpovedi razdiranja« so besede v pogodbi, s katerimi se je hotel Cof Janez zavarovati pred vsakim ugovorom Cof Jožefe in organov oblasti. Pogodba je ostala na papirju. Cof Jožefa je žvela med ljudmi, ki so jo dobro poznali, ki so vedeli za njeno marljivost in ki so tudi z njo občutili krivico ob slovesu od Cofa Janeza.

Samo kritika Cof Jožefi ne koristi in Cofu Janezu očitvno niti ne škodi. Potrebno bo, da bo dal ta kritika pobudo Inšpekciji dela in Zavodu za socialno zavarovanje, da bi se s tem primerom malo pomudila in preverila, če je Cofova pogodba res polna njegovega »humanizma« ali pa njegovih računov, ki gredo v tem primeru celo v škodo nečakinje Jožefe.

Za dom in družino

KOPANJE

Kopanje gre za letošnje sezono h kraju, je pa potrebno in osvetojuče. Zato se je treba kopati kadarkoli utegnemo, toda nikdar predolgo. Bolje je skočiti vsake pol ure za nekaj minut v vodo, kakor neprestano brodit po njej. Zračna kopel je še bolj zdrava kakor kopanje v vodi. Če

oboje pametno menjamo, bomo prej in lepše porjavili, kakor če se neprestano pražimo na soncu. Ljudem, ki imajo skrbi s pljuči, krvnim obtokom, ščitno žlezo, živci ali srcem, je sonce nevarno. Če se ne počutiš popolnoma zdravega, ne pozabi vprašati zdravnika za svet, preden greš na morje oziroma preden se sploh začneš sončiti in kopati. Kopalne obleke, ki si jih uporabljal na morju, izperi večkrat v čisti vodi, da preprečiš učinek morske soli na tkanine.

HOČETE IMETI LEPO POLT?

Če hočete imeti lepo polt, zmešajte sok cele limone s polovico beljaka, stepenega v sneg ter pridenite nekoliko francoskega žganja. Za suho polt je treba dati tudi nekoliko glicerina. Za umivanje obraza narežite žvečer limono na tanke rezine — umivalnik z vodo; čez noč potegne voda ves sok iz limone. Zjutraj si s tem umijte obraz, vrat in roke, potem pa se namažite s kremo. Drago kremo vam nadomešča tudi mleko, ki mu primešate nekoliko kapljic limoninega soka. Ako vam rumenijo zobje, nakapljajte na krtačico nekaj kapljic limoninega soka, natrite z njo zobe in splahnite z mlačno vodo.

ODPRAVLJANJE MUŠNIH MADEŽEV

Mušne madeže odpravimo s svile, volne ali bombaža z mlačno milnico, ki ji dodamo malo salmiaka ali spirita. Na kovini jih zdrgnemo s ščetko, namočeno v spirit ali v gosto kašo cigaretnega pepela in petroleja. Za pohištvo zmešamo škrob in vodo, da dobimo gosto kašo, s katero namažemo madeže in zgladimo z mehko krpo. Na senčnikih zbršemo mušje madeže z mehko krpo, namočeno v mlačno vodo, ki smo ji dodali malo kisa.

RAZPORED

kulturnih prireditiv Okrajnega festivala Ljudske prosvete v okviru III. gospodarske razstave

9. SEPTEMBER:

Na razstav. prostoru: pevski koncert moškega in mešanega zbora Svoboda Ptuj (dir. Jože Gregorc). Ob 20. uri v gledališču: VESELI VEČER.

10. SEPTEMBER:

Na razstavnem prostoru: poje moški in mešani zbor iz Starš (dir. Jože Colnarič) in harmonikarji Svobode Ptuj (vodi Andrej Baša).

11. SEPTEMBER:

Na razstav. prostoru: nastopi folklor. skupina s Huma »Praznik žetve« (vodi Mimica Plšek) in mladinski tamburaški zbor Svobode Ptuj (vodi Franc Hribnik).

12. SEPTEMBER:

Na razstav. prostoru: pojejo združeni moški in mešani zbori s spremljevanjem godb na pihalu (dir. Jože Gregorc).

13. SEPTEMBER:

Na razstav. prostoru: nastopi folklor. skupina Svobode Ptuj (vodi Fredi Vajsbaher) in godbe na pihalu iz Središča.

14. SEPTEMBER:

Na razstavnem prostoru: poje moški zbor iz Hajdine in nastopi folklor. skupina iz Cirkovec (vodi Vinko Koržec).

15. SEPTEMBER:

Na razstav. prostoru: kurentovanje in plesi: nastopi folklor. skupina iz Markovec (vodi Jože Strašela) in koncert godbe na pihalu Svobode Ptuj (dir. Jakov Stuel).

16. SEPTEMBER:

Na razstavnem prostoru: poje moški in mešani zbor iz Gorisnice (dir. Stane Stanič) in folklor. skupina iz Makol (vodi Julij Lončarič).

17. SEPTEMBER:

Na razstavnem prostoru: poje moški zbor Svobode Kidričeve (dir. Branko Rajster) in koncert godbe na pihalu Svobode Kidričeve (dir. Jože Skok).

18. SEPTEMBER:

Na razstavnem prostoru: poje moški in mešani zbor iz Vidma in tamburaški zbor iz Vidma (vodi Maks Vaupotič). Vse prireditve na razstavnem prostoru bodo od 17. do 19. ure

Vsak torek, četrtek, soboto in nedeljo nastopata na razstavnem prostoru Marulek in Matjašek s »prleškim gučom«.

V združenih zborih nastopajo Gorisnica, Hajdina, Kidričevo, Muretinci, Majšperk, Podgorci Ptuj, Obrež, Ormož, Starše, Središče, Vel. Nedelja, Videm in Zetale.

J. Domanjko:

(Nadaljevanje in konec)

Na poti v Francija

ob 27. SAT ESPERANTSKEM KONGRESU v Nancyju

V petek 6. avgusta t. l. smo obudovali umetniški večer, v čigar programu so sodelovali tudi jugoslovanski esperantisti. Prireditelj je v celoti uspela. Vsi smo z viharim ploskanjem priznali uspeh umetnici, ki je izvala plesne točke in tudi malim esperantistom, ki so s svojim nastopom navdušili vse navzoče. Po prireditvi je bila prosta zabava, na kateri je nastalo veliko novih poznanstev, stari znanci pa so na tej zabavi proslavili svoje novo srečanje in ponovno poslovitev.

Iz Pariza smo v skupinah odpotovali na razne strani. Bil sem v manjši skupini, ki je potovala proti Strasbourgu in na poti občudovala ravno pokrajino, z velikimi pašniki in čredami goveje živine, izza katerih so se videli lepi Vogezi. Vožnja nam je hitro minila. Ko se nismo pogovarjali, je imel vsakdo zase dovolj za razmišljati in obujati spomine na minule dni Strasbourg se mi je zdel še kar prijazen. Časa smo imeli dovolj za ogled zanimivosti tega mesta, ki je večkrat menjavalo gospodarja. Prebivalci tega mesta so zelo ponosni na katedralo z dragimi freskami in velikimi okni ter veliko astronomsko uro, ki jo hodijo občudovat ljudje iz vseh strani sveta. Po prepeščenju 377 stopnicah do terase stolpa te katedrale, sem si ogledoval krasno okolico,

dočim so si nekateri pomagali še 177 stopnic višje in si privoščili še boljši razgled na lepo pokrajino Francije in Nemčije.

Zelo zanimivo je bilo zame tudi mesto Karlsruhe z moderno postajo (20 peronov). Še preden sem si nekoliko ogledal to zgradbo, mi je minil čas, ker sem ga precej izgubil z nabavljanjem vozne karte, da sem se lahko odpravil v Frankfurt, kjer me je čakalo prijetno srečanje z znanecem iz lanskega kongresa esperantistov v Zagrebu, ki je prijatelj socialistične Jugoslavije. Zanj sem imel »Biografijo tovariša Tita« v esperantu. Ze dolgo nisem videl da bi se odrasel človek kake stvari tako pristrano razveselil, kot se je ta moj znanec prinesene knjige. Hitro je prelistal nekaj strani in zdelo se mi je, da bi kar najraje sedel h knjigi in jo kar začel čitati. Na samem kongresu je bila ta knjiga deležna vse pozornosti in zanimanja med esperantisti in je išla kot nalašč pred tem kongresom.

Vožnja v smeri doma mi je bila zelo prijetna. Zdelo se mi je, kot da gledam svoje domače kraje v Sloveniji, čeprav sem bil v resnici še daleč od nje. Rodovitna zemlja nepožeta pšenica, bogati sadovnjaki in ostalo mi je kazalo, da so tod dobro stitirani kmetje. V mestih Heidelberg,

Darmstadt in Frankfurt ob Mejni štrlijo v zrak visoki tovarniški dimniki, kar sem razumel, da je to mnogo ljudi zaposlenih po tovarnah. V Frankfurtu na velesejmu je zastopana z blagom tudi naša domovina. To mesto se veča in širi s čudovito naglico. Dograjenih je že mnogo porušeni četrti. Kakor pravijo in pričakujejo, bodo v dveh letih še mnogo zgradili. Veliko železniško vozlišče s 24 peroni odpravlja vsakovrstne vlake na vse strani. Pri ogledovanju zanimivosti sem se odločil za razgled z visokih stavb in zvonikov, ki so nam jih kaj radi razkazovali. Ogledal sem si Rimsko palačo, v kateri so nekoč kronali kralje in je v drugi svetovni vojni ostala nepoškodovana. Sedaj je v njej občinska administracija. Zelo zanimiva je tudi Petrova cerkev, znana iz revolucije 1848, ker je bil v njej parlament. Seda, služil znanstvenim prireditvam. Na ogromni tržnici se proda dnevno do 200 vagonov sadja. Zelo zanimivo so lepo urejeni in nasajeni parki ter zoološki vrt z veliko izbiro živali. Videl sem orjaške želve, morske pse, krokodile, nilskega konja in druge redke živali najzanimivejša pa se mi je zdela redka žival »okapje, ki je podobna žirafi s cebrastimi lisami. Letos so jo z letalom pripeljali iz Konga.

V tem parku si zaslužim kruh med drugimi tudi marsikateri fotograf, ko slika radovedneže pred raznimi živalmi. Ravno sem šel mimo, ko so se pripravljali na slikanje otroci z malim leopardom v naročju. Tako sem si na vsem napasel oči in pri tem mislil na naše otroke in odrasle, ki bi jim tako potovanje gotovo tudi ugajalo.

Glede na našo navado, da pač na potovanju radi popijemo kak četrti vinčka, me je v Nemčiji motila navada, da tam ljudje popijejo toliko piva. Pri Francozih pa sem ugotovil, da so nam precej podobni in da tudi oni radi segajo po dobrem vinu, ki je zraven tega še zelo poceni. Pred nastopom vožnje domov sem si ogledal v družbi znanca še Sachsenhausen in se v zanimivo popleskani narodni gostilni rešil močne žefe, pa ne z vinom, temveč z jabolčnikom.

Ko sem hodil po daljnem svetu, sem se mimogrede zanimal, kako drugod živijo delovni ljudje, kako uporabljajo plačo in koliko jih stane hrana. Prepričal sem se, da v Franciji in Nemčiji odpade velik del zasluzka na stanovanje in hrano. Posebno drago je tam sadje. Kilogram grozdja je stal takrat v Franciji 280 Ff, v Nemčiji pa 2 DM. Delavec v Nemčiji zasluži 250 DM in mu iz meseca v mesec bore malo ostane od vsakdanjih potreb.

Ko sem se poslavljval od znanec in prijatelj, sem bil proti svoji volji dobro oprtan z bananami in drugimi spomini. Preko Heidelberga sem se vračal na progo, za katero sem že imel plačano vožnjo. Od Karlsruhe do Münchena sem potoval šest ur, nakar sem še moral dve uri čakati na zvezo z Beljakom. Nazaj grede na meji v Salzburgu ni šlo tako enostavno kot prej. Ugotovili so, da sem prepozno prekorščil mejo in od mene končno izterjali še 2 DM kazni.

Kmalu potem, ko sem se poslovil od Beljaka, sem zopet zaželel svoboden zrak naš domovine in skupno z domačimi ljudmi potoval nazaj v naš lep in zanimiv in prijazen zgodovinski Ptuj.

Za dobro voljo

V RESTAVRACIJI

— Koliko piva stoji dnevno v restavraciji?

— Povprečno po deset sodčkov. Ali vas to zanima?

— Seveda me. Vem namreč za način, ko bi stočili tudi po petnajst sodčkov.

— Res? Me zelo zanima. Kako bi to storiili?

— Vrčke bi polnil gostom kot se to spodobi, ne pa tako kakor delate vi, ko natočite za dva ali tri prste premalo.

TRI — KATERA IZMED NJIH JE NAJBOLJŠA?

Profesor je imel navado ob svojem odhodu z doma na vrata prilipiti listek, na katerega je napisal: »Gospoda ni doma.«

Nekoč se je vrnil in potem, ko je prečital listek, rekel: »No, zda, moram še tega čakati.« In res ga je čakal...

Neznani davčni uradnik je bil še bolj raztresen. Ko se je nekoč vrnil pozno zvečer domov, je položil svojo obleko v posteljo, sam sebe pa je obesil na obesalnik ter tako čakal jutra.

Človek, ki prednjih šal ni verjel, pa je pristavil: »Vse to ni nič. Poznal sem tovariša, ki je gorečo svečo položil v posteljo, sam sebe pa upihnil ter položil na nočno omarico.«

Jože Curk, Maribor:

Ob gospodarski razstavi ne pozabite si ogledati spomenikov gotike v Ptuj

Ptuj kot najstarejše slovensko mesto hrani v sebi mnogo umetnostnih spomenikov, ki ga postavljajo v vrsto najpomembnejših kulturno-zgodovinskih mest Slovenije.

Ze mesto samo kot urbanističen organizem je edinstveni ohranjeni primer srednjeveške mestne koncepcije v Sloveniji. Čudovita naravna lega je omogočila učinkovito grupacijo njegovih glavnih arhitektonskih objektov, ki najdejo svoj neprerakovan bogati zaključek v mestnem gradu. Notranjo mesto no izgradnja v arhitektonskem, prometnem in funkcijskem oziru je narekoval teren, to je grič in njegovo k Dravi padajoče pobočje, na katerem je naselje nastajalo Zunanjo konturo pa je začrtal vojaško-obrambni moment, ki je narekoval izgradnjo mestnega obzidja (pred l. 1250!), s katerim je mesto dobilo svojo zaključeno organsko obliko.

Prava umetnostna zgodovina Ptujja začneja šele v 12. stoletju. Okoli leta 1125 so na griču nad mestom zgradili »že od davna porušeni grad«, od katerega se ni ničesar ohranilo. V tem času nekako je bila postavljena tudi proštjska cerkev, slojna bazilika s polkrožnimi arkadami ter z visokim zapadnim korom, ki je ohranjena v sedanjih stavbi, ter tako spada med najstarejše arhitektonske spomenike Slovenije.

Po letu 1230 je zrastle na Muzejskem trgu dominikanska naselbina, katere jedro, to je vzhodni trakt s kapelo ter osnove sedanje cerkve, padejo v sredino in 2. polovico 13. stoletja. Zgrajena je v tako imenovanem prehodnem slogu. Iz druge polovice 13. stoletja je bila tudi med vojno porušena minoritska cerkev. Zgrajena je bila v že popolnoma razviti rani gotiki, katero karakterizira jasnost osnove in preprostost konstrukcije. Stavba je bila eden najzgodnejših zgodnjegotjskih spomenikov v vzhodnih alpskih deželah ter ena najlepših cerkva Slovenije.

Naslednja skupina stavbnih spomenikov, ki tvorijo v mestni sliki veliko vlogo, spada v dobo visoke gotike, posebno v prvi polovici 15. stoletja. Proštjska cerkev je dobila v 2. polovici 14. stoletja svoj lep, na kombiniranih slopih počivajoči pevski kor, katerega mirno lahko imenujemo biser naše gotike. Ob tej priložnosti so cerkvi popolnoma predelali stari romanski zapadni kor. Nekaj let kasneje, to je okrog leta 1400, so ji podrli tudi njen vzhodni kor, polkrožno romansko apsidno ter ji prizidali sedanji prezbitერიj, ki se odlikuje po lepem in preprostem križnem oboku.

Razgibana delavnost v začetku in prvi polovici 15. stoletja govori za to, da je mesto doživelo konec 14. stoletja neko katastrofo, pa najsi je to bil požar ali turški vpad. V tem času so namreč na novo pozidali tudi dominikanski samostan. Tedaj je nastal njegov križni hodnik, ena najlepših arhitektur Slovenije. Pri proštjski cerkvi so leta 1415 prizidali dve obočni poli južne stranske ladje, katero je delala ista delavnica kot že ome-

njeni križni hodnik. Prezbitერიj Ožbaltove cerkve kaže s svojim mrežastim obokom na nastanek v sredini ali v drugi polovici 15. stoletja. Končno so v času kasne gotike (že v 16. stoletju) obokali tudi dotlej ravno krito srednjo ladjo proštjske cerkve. Obokanje kaže vse znake poznejše vzdave. Tudi je bila cerkev ob tej priložnosti ponovno povišana do sedanje višine.

Poleg doslej naštetih važnejših arhitektonskih objektov se je ohranilo v Ptujtu tudi večje število manjših, a umetnostno važnih spomenikov gotiske dobe. To so predvsem oltar solnograškega slikarja Konrada Laiba iz okoli leta 1460, ki je delo srednjeevropske kvalitete; nagrobnik Friderika V. Ptujčana iz ca. leta 1434, solnograško delo, ki je vzidano pod arkadami grajskega dvorišča; korne klopi v proštjski cerkvi iz leta 1446, pomembno delo gotiske rezbarске umetnosti ter končno kovana zakristijska vrata iz začetka 15. stoletja, ki imajo

svojo posestrimo v Brucku ob Muri.

Od manj pomembnih spomenikov naj omenim še Marijin kip iz atike glavnega oltarja minoritske cerkve iz približno leta 1440, skupino Pleta v stranski kapeli proštjske cerkve iz leta 1420, timpanon nad severnim stranskim vhodom iz približno leta 1450 ter relief Oljske gore, vzidan v južno steno kapele te cerkve iz približno leta 1460.

Med meščanskimi stavbami se v celoti ni ohranila nobena iz gotiske dobe, pač pa jih je mnogo v osnovi gotjskih ter hranijo mnoge gotiske detajle, kot sledove zašiljenih oken in obokov, maske, proštjska stavba celo krasen »erker« iz 15. stoletja, strme gotiske strehe itd.

Od gotike nas ločijo že dolga stoletja, vendar lahko mirno trdimo, da je ravno ta doba dala Ptujtu tako karakteristične oblike, da jih nobena kasnejših epoh ni mogla zabrisati. V svoji osnovi je Ptuj še vedno gotjski!

V ODBORU ZA GOSPODARSTVO ZVEZNEGA ZBORA PROIZVAJALCEV

Kritične pripombe

glede proizvodnje in razdelitve električne energije, kot ju predvideva plan za l. 1955 — Poslanci opozarjajo na težak položaj v potrošnji električne energije

Včeraj je odbor za gospodarstvo zveznega zbora proizvajalcev razpravjal o prvem delu prvega poglavja načrta družbenega plana za 1955, ki obravnava vprašanje proizvodnje in razdelitve električne energije. Odbor je sklenil ustanoviti pododbor, ki bo preveril točnost in realnost računov ter celotne bilance proizvodnje in razdelitve električne energije. Pododbor bo počakal zaključke razprave v odboru za gospodarstvo zveznega zbora in šele nato v skladu s sklepi tega odbora zavzel dokončno stališče.

Član odbora so v nasprotju z osnutkom plana menili, da se je treba že v prihodnjem letu usmeriti na enotne cene električne energije za vso državo. Precej je bilo v odboru kritičnih pripomb o bilanci električne energije, o cenah in razdelitvi električne energije. Več poslancev je opozorilo na težaven položaj v potrošnji električne energije, še zlasti za široko potrošnjo. Veliko je bilo govora tudi o tem, da je treba dobro proučiti način, kako bi omejili potrošnjo električne energije. Poslanci so menili, da bi bilo pri tem treba bolj paziti, v kateri tovarni bodo omejili potrošnjo, tako da bi omejitev čim manj vplivala na višino narodnega dohodka. Predstavniki zavoda za planiranje

Kiro Gligorov se je v glavnem strinjal z večino pripomb.

Odbor za gospodarstvo je razpravljala tudi o kopanju premoga. V glavnem so se pripombe poslancev sukal okrog nedavnih nesreč v naših rudnikih. Poslanci smatrajo, da so te nesreče posledica nestrokovnega kadra v rudarstvu.

Okrajno gledališče Ptuj Sindikalna grupa

Sobota, 11. septembra 1954, ob 20. (8.) uri: Vesel večer. Petič. Nedelja, 12. septembra 1954, ob 15. (3.) uri: Vesel večer. Sestič. Torek, 14. septembra 1954, ob 20. (8.) uri: Vesel večer. Sedmič. Četrtek, 16. septembra 1954, ob 20. (8.) uri: Vesel večer. Osmič. Predprodaja vstopnic pri gledališki blagajni dan pred predstavo in na dan predstave od 9. do 17. ure, ob nedeljah od 9. do 11. ure ter eno uro pred predstavo. Rezerviranje vstopnic v gledališki pisarni, telefon šte. 71.

KINO

od 7 do 9 septembra 1954: »Plačilo za strah«, francoski film brez tednika; od 10 do 13 septembra 1954: »Trak v luk«, ameriški film; tednik: plave tišine; od 14 do 16. septembra 1954: »Rio Escondido«, mehiški film; tednik: Filmske novosti 30;

Vsak član

Prešernove družbe

bo prejeli najkasneje do 1. decembra 1954 naslednjih pet knjig:

1. KOLEDAR ZA LETO 1955
 2. Povest Franceta Bevka: TUJA KRI
 3. Povest Olava Duana: HOJA SKOZI TEMO
 4. Mladinsko povest Iva Zormanca: SVOBODNI GOZDOVI
 5. Poljudnoznanstveno delo: DEŽELE SVETA
- Letna članarina, za katero prejmejo članj gornjih pet knjig, znaša samo 240 din. Člani ki prejmejo knjige po pošti, doplačajo za odpremo 20 din. Članarino lahko plačate tudi v obrokih.
- Ker vsi poverjeniki niso zaključili vpisovanja članov, dnevno pa se prijavljajo še novi, tiskamo nekaj tisoč zbirk več.

Zato pohitite z vpisovanjem,

ki bo zaključeno z objavo v časopisih. Opozarjamo, da bo cena zbirkam v prosti prodaji znatno višja od članarine.

Zahtevajte naše prospekte, ki so jih prejeli te dni vsi poverjeniki in knjižarne. Prospekti vas bodo seznanili z vsebino naših knjižnih izdaj

PREŠERNOVA DRUŽBA

Več kmetijskih strokovnih knjig kmečkemu ljudstvu

KAJ SO VIDELI KMETIJSKI STROKOVNJAKI PO SVETU — V tej zelo zanimivi in poučni knjigi so zbrana opažanja in mnoga doživlja naših kmetijskih strokovnjakov, ki so potovali po Ameriki, Angliji, Holandiji, Švici in Nemčiji ter si ogledali tamkajšnji način obdelovanja zemlje, reje živine, pridelovanja sadja, povrtine, grozdja itd. Knjiga je bogato opremljena z zanimivimi in poučnimi slikami. Napisana je poljudno, nazorno in napeto. Seznanja nas z najnaprednejšo kmetijsko proizvodnjo ter nam odpira nova obzorja in nove možnosti, ki se bodo prej ali slej začele uresničevati tudi pri nas. Knjiga ima 196 strani ter stane samo 72 din.

VZREJA MLADIH ZIVALI — Malo je knjig, ki jih napreden kmet pogreša kot prav to knjigo, ki jo je napisal splošno znani živinodravnik dr. Marjan Pavšič. Prav mladi živini moramo posvetiti vso potrebno pozornost, skrb in nego, če hočemo, da nam bo lepo uspevala in da bomo imeli od njene proizvodnje čim več koristi. V tej knjigi bo napreden živinorejec dobil vse, kar mora vedeti o pravilni negi in vzreji telet, žrebičkov, prašičkov, kozic itd. Poljudno napisana knjiga ima tudi mnogo slik, stane pa samo 40 din.

KISANJE KRME — SILIRANJE — Kmetijski strokovnjak Ferdinand Trenc nam v tej knjižici obrazloži in z načrti pokaže, kakšen naj bo primeren silos in kako si ga uredimo na svojem gospodarstvu. V knjižici so opisane vse vrste silosov, od navadnih silosnih jam do betonskih in lesenih silosov. Prav tako najdemo na uvodnem mestu v preprostem in jasnem načinu vse, kar moramo vedeti o kisanju krme, kaj in kako siliramo ter kako s silažo krmimo, da jo bo živina rada in koristno uživala. Da bo stvar še bolj razumljiva je v knjižici še skoraj 100 odgovorov na vprašanja o silosih in siliranju. Knjiga stane 27 din.

PRASICERJA — Ta izredno koristna knjiga bo razveselila vse živinorejce. V njej nam priznana živinorejska strokovnjaka inž. Eiselt in inž. Ferčič podrobno opisujeta vse, kar moramo vedeti o odbirji (selekciji) pa do pitanja svinj (krmnih obrokov itd.). Knjiga je napisana po naših domačih izkušnjah ter je zaradi tega odlična priročnik, brez katerega ne bo mogel biti nihče od naprednih živinorejcev. Knjiga je bogato opremljena s prav poučnimi in zanimivimi slikami ter stane samo 90 din.

REJA KUNCEV — Priznani veterinar Arko je iz svojih bogatih življenjskih izkušenj napisal zelo koristno knjigo, ki je kuncerejci doslej še niso imeli. Knjiga nas seznanja o vseh najvažnejših kuncjih pasmah, o njihovi prehrani, o hlevskih, o gojenju, pa tudi o boleznih. V posebnem poglavju se bomo seznanili o pridobivanju kože, kakor tudi z jedilnimi listi o kuncjem mesu. Knjiga je bogato ilustrirana, ima 128 strani ter stane samo 150 din.

BOLEZNI IN SKODLJIVCI ČEBEL — Znani čebelarški strokovnjak inž. Jože Rihar nas v tej knjigi seznanja s kužnimi in nekužnimi boleznimi čebel ter tudi z drugimi škodljivci, ki ne prizanašajo našim malim dobrotničkam. Hkrati nas pa poučuje, kako uspešno negujemo in varujemo čebele pred njihovimi škodljivci. Tudi ta knjiga je bogato opremljena s poučnimi slikami ter stane samo 160 din.

ZIVINOZDRAVNIŠKI NASVETI — Živinodravniški strokovnjak Arko nas v tej knjigi poučuje, kako moramo postopati z živino da ji bo to v korist, ne pa v škodo. Opozarja nas na razne vzrejne hibe in bolezni kakor rahitis, kostolomnica in podobno. Seznanja nas z vsakovrstnimi zajedalci, garjami, glistami itd. V knjigi najdemo tudi mnogo koristnih napotkov o pomoči vsem vrstam živali pri porodu, ob raznih nezgodah in podobno. Tudi ta bogato ilustrirana knjiga spada v vsako kmečko hišo. Stane samo 180 din.

OBDELOVANJE ZEMLJE — Univerzitetni profesor, priznani kmetijski inženir Vinko Sadar je v zelo obsejni knjigi temeljito objasnili vse kar je v zvezi z večjo rodnostjo naše zemlje. Kmetovalec mora predvsem poznati svojo zemljo, njene dobre in slabe lastnosti ter po njih uravnati obdelovanje, gnojenje in oskrbovanje zemlje, da mu

z drugimi škodljivci, ki ne prizanašajo našim malim dobrotničkam. Hkrati nas pa poučuje, kako uspešno negujemo in varujemo čebele pred njihovimi škodljivci. Tudi ta knjiga je bogato opremljena s poučnimi slikami ter stane samo 160 din.

z drugimi škodljivci, ki ne prizanašajo našim malim dobrotničkam. Hkrati nas pa poučuje, kako uspešno negujemo in varujemo čebele pred njihovimi škodljivci. Tudi ta knjiga je bogato opremljena s poučnimi slikami ter stane samo 160 din.

z drugimi škodljivci, ki ne prizanašajo našim malim dobrotničkam. Hkrati nas pa poučuje, kako uspešno negujemo in varujemo čebele pred njihovimi škodljivci. Tudi ta knjiga je bogato opremljena s poučnimi slikami ter stane samo 160 din.

Sonce in veter

bosta služila človeku v borbi z naravo

Eden problemov, ki danes najhujše pritiskajo na človeštvo in ki jih bo treba uporabljati v Indiji, kjer so skonstruirali »sončno kuhinjo« za pripravljanje hrane. Človeštvo se namreč vsako leto pomnoži za približno 30 milijonov. To pomeni, da je treba najti za prav toliko ust vsako leto več hrane. Za to obstajata dva načina: dvigniti proizvodnjo na že kultiviranih površinah ali po doslej pustinske predele začeti obdelovati in od tam črpati potrebno hrano. V tem sestavku se razpravlja o možnostih, ki jih nudita veter in sonce v borbi za spreminjanje pustinskih površin v rodovitne.

Da so padavine v teh predelih malenkostne nikakor ne pomeni, da je tudi zemlja slaba ali neplodna. Nasprotno, zemlja je v teh predelih potem, ko se začne namakati, silno rodovitna. Mnogo takšnih površin je uspelo že kultivirati, pri čemer je odigrala važno vlogo predvsem talna voda.

Tak primer imamo tudi v Sahari. V precejšnji globini se pod peščeno površino nahaja ogromna količina vode, ki se steka iz pobočij gorovja Atlas in tvori ogromno podzemeljsko jezero dolga več sto kilometrov. Če bi bilo mogoče spraviti vodo na površino, bi jezero predstavljalo skoraj neizčrpno rezervo vode za namakanje in preobrazbo pustine v rodovita tla.

Toda za dviganje vode iz podzemlja je potrebna energija, električna ali energija motorja z notranjim izgorevanjem. Možnosti pridobivanja energije prve ali druge oblike so v pustini dokaj problematične. Morali bi torej najti način proizvodnje energije na samem kraju. V ta namen bi se lahko poslužili sonca in vetra, ki predstavljata v vseh pustijnah

bo tako dajala za njegov trud in napor čimvečje plačilo. Rodovitnost zemlje je stvar umnega kmetovanja in ta knjiga je s svojo besedo in silko prav dober in temeljit priročnik za vsakega naprednejšega in že razgledanega kmetovalca. Stane 280 din.

NAS FIZOL — Inž. Janez Zaplotnik nam v tej knjigi poljudno in podrobno z besedo in silko opisuje vse važnejše vrste fizioloških načinov za uspešnejše obdelovanje in obvarovanje pred škodljivci. Knjiga ima 120 strani ter stane 108 din.

OLJNICE KORENOVKE, PREDIVNICE IN HMEJLI — Profesor inž. Sadar nas v tej knjigi izčrpno seznanja s pravilnim načinom pridelovanja oljnice, korenovk, predvnic in hmejli. Mnogo primerneje bi seveda bilo, če bi založba izdala namesto ene skupne knjige kar štiri knjižice, ki bi vsaka zase temeljito obdelala eno izmed gornjih štirih rastlinskih skupin. Kljub temu pa bo vsak poljedelec, pa naj prideluje pretežno to ali ono vrsto, dobil v tej 358 strani obsegaajoči knjigi, ki je bogato opremljena s slikami, vse napotke, da se bo v prihodnje uspešno obvaroval raznih napak in izgub. Knjiga stane samo 162 din.

dvoje neizčrpni virov energije. Sončno energijo v gospodarske namene že uporabljajo v Indiji, kjer so skonstruirali »sončno kuhinjo« za pripravljanje hrane. Toda za črpanje vode je potrebno mnogo več energije. Zato so v teku poskusi, da bi pridobivali vsaj en kilovatt s kvadratnega metra, obsevane površine posebnih in ta namen pripravljenih kovinskih ogledal, ki zbirajo sončne žarke zaradi pridobivanja energije.

V ZDA pa so še bolj uspeli s poskusi, ko s pomočjo izredno tankih plošč silicija direktno ustvarjajo električno energijo. Po mnenju strokovnjakov ima predvsem ta način vse pogoje za uveljavljanje na pustinskih površinah, kjer lahko deluje brez ovrh dokler sije sonce ter niso potrebne posebno komplicirane priprave.

Mnogo pozornosti posvečajo tudi izkoriščanju energije, ki jo nudi veter. Veter je prav tako povsod tam, kjer je sonce. Toda veter ne pihava povsod z enako močjo. Kljub temu pa lahko izkoristimo kot vir energije že veter, ki pihava s hitrostjo okrog 20 km na uro. Na nesrečo je gradnja takih »central na veter« dokaj komplicirana in draga, posebej še, ker pride v poštev v krajih, ki so daleč od industrije.

Vse do sedaj, niti sonce niti veter nista še zdaleč izkoriščena kot izvor energije, kakor bi ju človek lahko izkoristil v svoji borbi s naravo. Vendar se na tem delu v vseh deželah, v letošnjem oktobru bo prirejana v okviru Organizacije združenih narodov posebna konferenca strokovnjakov, ki proučujejo možnosti izkoriščanja sončne energije in vetra v koristne namene.

Objave in oglasi

ROJSTVA
Bednjiški roj. Krajnc Marija, roj. 1. 9. 1920 iz Trdobojca št. 5, rodila hčerko Rozalijo. Hvalec roj. Krajnc Elizabeta, roj. 26. 10. 1913 iz Skorišnjaka št. 19, rodila sina Janeza. Hvalec Matilda roj. 8. 2. 1930, iz Skorišnjaka št. 28, rodila hčerko Ivanko. Topolovec roj. Kmetec Ivana, roj. 17. 5. 1927 iz Repišč št. 11, rodila sina Franca. Krajnc roj. Vidovič Marija, roj. 6. 12. 1919 iz Gradišča št. 10, rodila sina Franca.

Porok in smrti v mesecu avgustu ni bilo.

OTROŠKA SUKNJA zgubljen z voza v Podvincih od št. 111 do Korenjaka Najditelja prosim da jo proti nagradi izroči v upravi.

VAJENCA sprejememo v trgovino z železnino. Vprašajte v upravi lista.

VIOLONČELO poceni prodam Rozman, Maribor, Delavska 4

NA RAZSTAVIŠČU v Ptujtu je najdena ženska ročna urica. Naslov v upravi.

PRODAM skrinjo za žito, koruznjak in sadni mlin Ptuj. Ljutomerska 29.

BELO VOLNENO JOPICO sem izgubila od Oblakov do Juršinec. Najditelja naprošam, da jo vrne proti nagradi v upravi lista.

PISALNI STROJ znamke Erika prodam. Vprašati v upravi.

PRODAM 7,42 ha posestva s hišo po zelo ugodni ceni zaradi družinskega nesporazuma. Mohorko Anton, Zetale št. 89.

ENOOSNO PRIKOLICO Chevrolet — nosilnost 1500 kg — poceni prodam Kmetijska za druga Cirkulane.

KAJ VAM NUDI TRGOVINA

Na-ma, Ptuj?

Po najnižjih dnevnih cenah in pri solidni potrežbi:

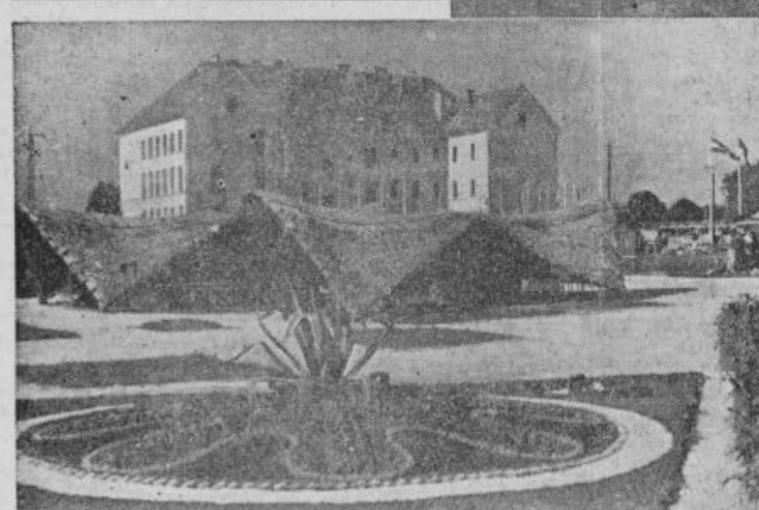
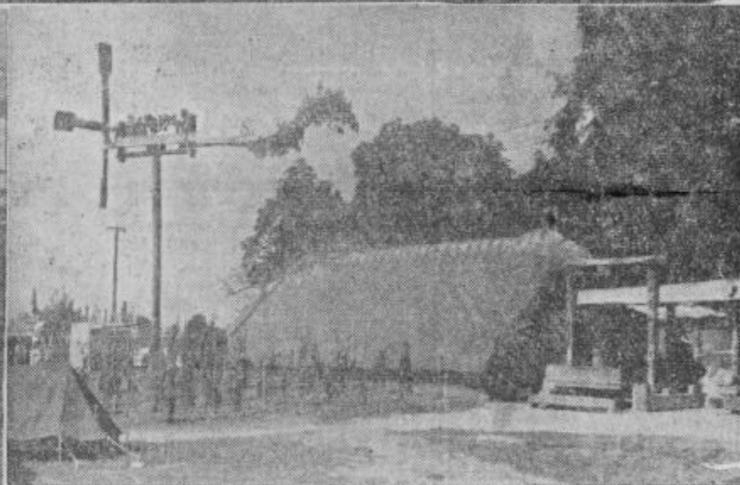
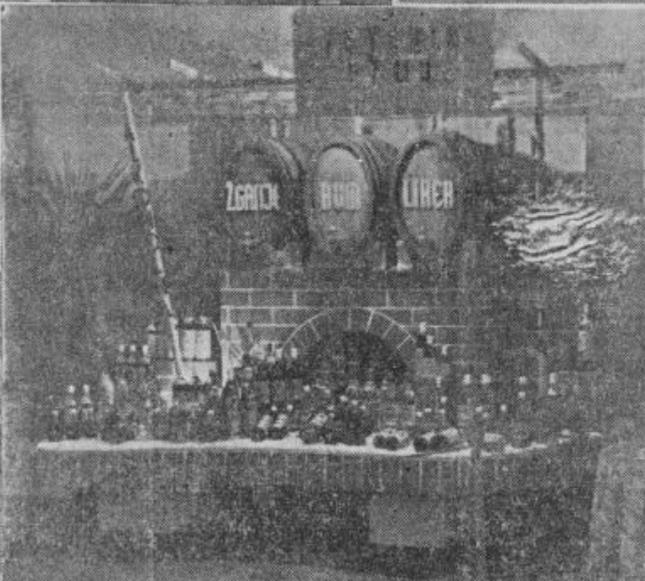
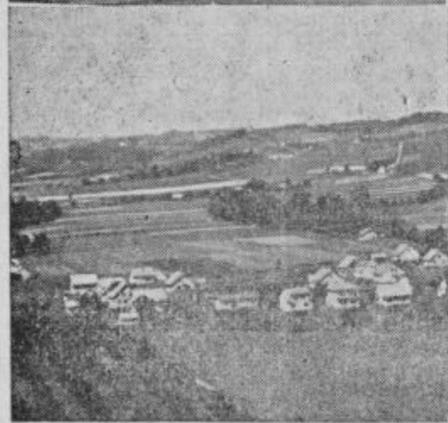
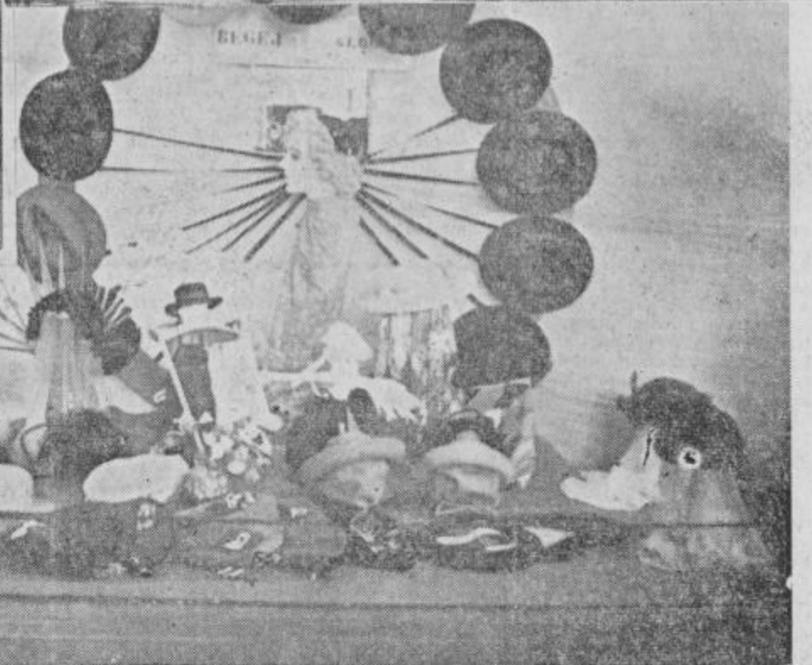
Moke vseh vrst, razne mlevske izdelke, olje, mast, sladkor, razno kolonialno blago: pravo kavo, cimic, piment, muškato oreh, rozine, suho grozdje, slive, čaj, limone, čokolado in čokoladne izdelke, vse vrste alkoholnih pijač, razne salame, sir in konserve ter vse ostalo špicerijsko blago, potrebno vsaki gospodinjji

Prodaja na drobno in veliko!

OBISCITE NAS!

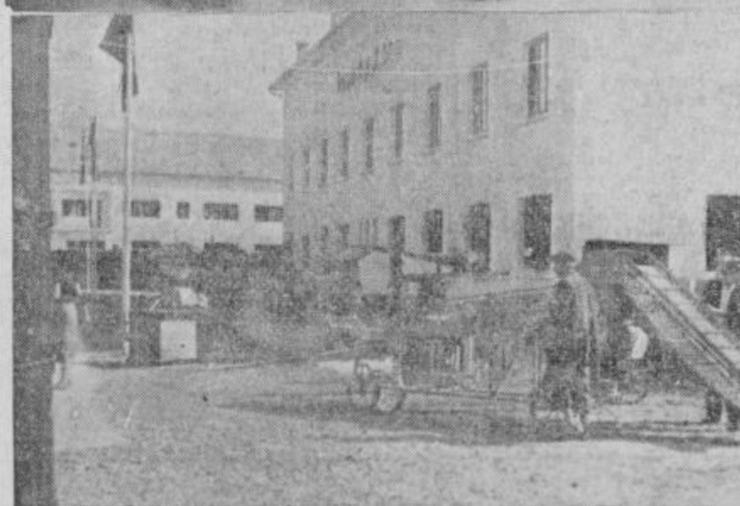
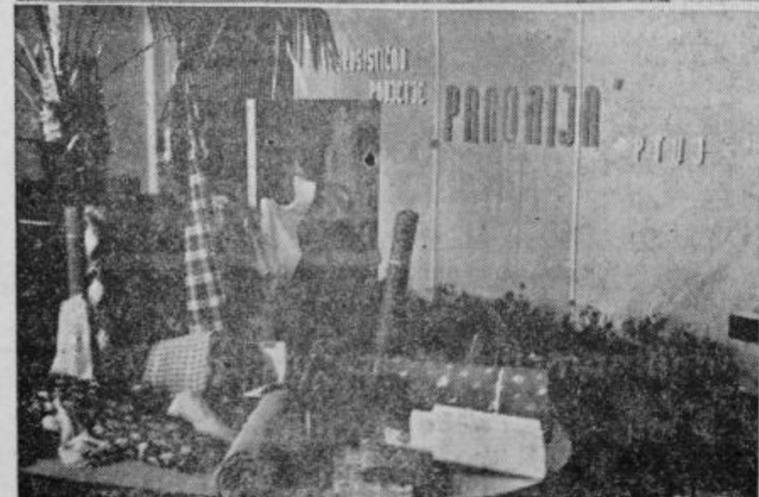
V soboto 18. in v nedeljo 19. septembra 1954 na svidenje na Ostrožnem

Vsa pojasnila in navodila dajejo občinski, vaški in terenski stabi.

Notranje in zunanje razstavišče

Paviljon »Pletarne« je bogato opremljen in vzbuja vso pozornost — »Vesna« priporoča brezalkoholne pijače — »Mlekarna« z raznovrstnimi mlečnimi proizvodi — Klobučarna Begej se postavlja s trpežnimi pokrivali — Novo naselje za Ptujem — Daleč sloviijo likerji »Petovci« Ptuj — Vinska klet »Slovenskih gorci« je vedno polna gostov — Pod slamnato streho, kot so jo svojčas imeli na vozeh naši lukarji, sedaj razstavlja zadruga Osojnik okusno sadje

Pri lite in si
oglejte vse
razstavljene
zanimivosti